

การพัฒนาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญา (พะ- หยา) ตำบลนมุกดาหาร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2558

การพัฒนาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญา (พะ- หยา) ตำบลนมุกดาหาร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญา (พะ- หยา) ตำบลนมุกดาหาร

บทคัดย่อ
ของ
จินดา เชื้อสกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2558

จินดา เชื้อสกุล. (2558). การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญา

(พะเยา) ดำนานมุกดาหาร. ปริญญาโท กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท: อาจารย์ ดร.อิทธิพร วิจิตสถิตรัตน์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกร ณ พุดมพันธ์.

การวิจัยในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาดำนานมุกดาหาร มีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาดำนานมุกดาหาร 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาดำนานมุกดาหาร 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาดำนานมุกดาหาร

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและ 3) การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนคอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนในการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาดำนานมุกดาหาร นักเรียนมีความรู้สึภาคภูมิใจและตระหนักเห็นคุณค่า ที่ได้มีโอกาสเรียนการลำพญาดำนานมุกดาหาร สามารถแสดงลำพญาได้ จึงเห็นควรนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ฟ้อนลำพญาดำนานมุกดาหารมาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้

THE DEVELOPMENT OF LOCAL LEARNING THE FOLK SHOW FORN – LAM –PAYA-
TAMNARN MUKDAHARN

AN ABSTRACT
BY
CHINTA SEASAKUL

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Art Education
at Srinakharinwirot University
May 2015

Chinta Seasakul. (2015). *Development of Local-Related Content on Folk Performance: “Lam Phaya”, the Legend of Mukdahan*. Master Thesis, M.Ed. (Art Education). Bangkok: Graduate School of Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Atipat Vijitsatirat, Assis. Prof. Dr.Kittikorn Nopudomphan.

This research paper on development local-related content in the department of art learning substance group on Folk Performance, “Lam Phaya”, the Legend of Mukdahan, was aimed at 1) developing local-related content in the art learning substance group on folk performance, “Lam Phaya”, the legend of Mukdahan; 2) comparing students’ achievement before and after learning the local-related content on Folk Performance, “Lam Phaya”; and 3) studying 5th grade students’ satisfaction on their study results after experimenting the local learning program.

Research methodology consisted of 3 stages: 1) studying basic information, 2) developing local-related content, and 3) experimenting the local learning program. The experimental group was 5th grade students from Chum Chon Don Tan School, Don Tan district, Mukdahan province.

The findings revealed that, the mean score on students’ achievement after experimenting the program was significantly higher than that before experiment at the .05 level, and students were satisfied with the local learning program on Folk Performance, “Lam Phaya”, the legend of Mukdahan. The students were proud of and appreciated the legend of Mukdahan, the folk performance when having a chance to learn about it. In addition, they could perform “Lam Phaya”. Therefore, the local-related content on “Lam Phaya”, the legend of Mukdahan, should be taught in the school.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญา
ตำนานมุกดาหาร สำเร็จได้ด้วยความสามารถหุ้บคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่อาจนำมากล่าวได้
ทั้งหมด ผู้มีพระคุณท่านแรกที่ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณอย่างยิ่ง คือ ท่านอาจารย์ ดร. อธิพัชร
วิจิตรสถิตรัตน์ ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง โดยได้เอาใจใส่ตรวจแก้ปริญญานิพนธ์เพื่อให้สมบูรณ์
ที่สุดและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการการสอบปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์ อาจารย์ ดร.กิตติศักดิ์
เป็นงาม ที่กรุณาให้คำแนะนำในการทำวิจัยและเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีมาโดยตลอด ซึ่งได้เป็นประโยชน์
อย่างยิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณนายสิทธิศักดิ์ สุวรรณเก วิทยากรท้องถิ่น นางสุภารัตน์
ประทุมดี นางมลฤดี ศรีลาศักดิ์ นางสมพ้อง อุ่นเมือง นางนริศรา ขวาทอง นางสุกัญญา พงคะชา
นางลดาวัลย์ ปั่นด้อย นางกาญจนา บุณณกิจ นางภัทริศา อินพรมมา ที่ให้ความอนุเคราะห์
ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำงานวิจัยในครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณ นาย
วิจิต คนไว ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนดอนตาลคณะครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ให้ความ
ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นอย่างดี

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครอบครัวเชื้อสกุลที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่ดี
เสมอมาคุณค่าและประโยชน์ที่จากการศึกษาครั้งนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา-มารดาตลอดจน
ทั้งครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ให้มีความพยายามจนทำให้ประสบความสำเร็จ

จินดา เชื้อสกุล

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญา (พะ- หยา) ด้านานมุกดาหาร
ของ
ชินดา เชื้อสกุล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2558

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลักประธาน
(อาจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ วิจิตสถิตรัตน์) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า)

.....ที่ปรึกษารองกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์) (อาจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ วิจิตสถิตรัตน์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ เป้เงินงาม)

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของงานวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ระยะเวลาในการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
สมมุติฐานในการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	6
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	14
ความเป็นมาของการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญา	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
3 วิธีดำเนินการวิจัย	27
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	27
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	37
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	39
ผลการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	40

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	47
สรุปผลการวิจัย	49
อภิปรายผล	50
ข้อเสนอแนะ	53
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	57
ภาคผนวก ก	58
ภาคผนวก ข	69
ภาคผนวก ค	74
ประวัติย่อผู้วิจัย	95

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตัวชี้วัด	15
2 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การลำพญา	31
3 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การลำพญาต่อ	32
4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	34
5 การประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการ เรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร	41
6 จำนวนและร้อยละนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ไม่ผ่านเกณฑ์และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 30 คน ที่เรียนสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่นเรื่อง การแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร	44
7 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร	45

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 การแสดงคำพญา	61
2 การแต่งกายด้านหน้าชาย	61
3 การแต่งกายด้านหน้าหญิง	62
4 การแต่งกายด้านหลังชาย	62
5 การแต่งกายด้านหลังหญิง	63
6 การแต่งกายด้านข้างชาย	63
7 การแต่งกายด้านข้างหญิง	64
8 ภาพการแต่งกายหญิง – ชาย	64
9 ทำร่ำ (พ่อนต่ำ) ข้างซ้าย	65
10 ทำร่ำ (พ่อนต่ำ) ข้างขวา	65
11 ทำร่ำ (พ่อนสูง)	66
12 ทำร่ำ (พ่อนสูง)	66
13 ทำร่ำ (เสื้อเข้าเหล่า)	67
14 ทำร่ำ (เสื้อออกเหล่า)	68

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาเทคโนโลยีจากอดีตจนถึงปัจจุบัน มนุษย์ทุกยุคทุกสมัยต่างก็พยายามใช้ความรู้ คิดค้นประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ เพื่อเป็นเครื่องทุ่นแรงในการดำรงชีวิต จึงทำให้ มนุษย์ในยุคปัจจุบันยึดติดกับเทคโนโลยีและความทันสมัย จนหลงลืมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น ดังนั้นการศึกษาในปัจจุบันจึงควรมีส่วนช่วยให้มนุษย์ตระหนักถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมที่ สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต

การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการสร้างกำลังคน จะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ บทบาทของการศึกษาจะแทรกซึมเข้าไปในกระบวนการถ่ายทอดค่านิยมและเจตคติ ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามความจำเป็น เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่และมาตรฐานการดำรงชีวิตให้ดีขึ้น นอกจากนี้การศึกษายังเป็นกระบวนการที่จะช่วยเปลี่ยนแปลงสังคมให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมอีกโสดหนึ่งด้วย (การพัฒนาหลักสูตร. 2553: 2)

จากข้อความข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี และได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น (สำนักงานนายกรัฐมนตรี. 2542)

ในระบบการศึกษาที่กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรนั้น หน่วยงานส่วนกลางระดับชาติจะมีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

หลักสูตรมีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาทุกระดับ เพราะเป็นโครงสร้างกำหนดกรอบแนวทางการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตรวมทั้งเป็นแนวทางในการให้การศึกษา ให้ความรู้ การถ่ายทอดวัฒนธรรม การปลูกฝังเจตคติและค่านิยม การสร้างความเจริญเติบโต ความสมบูรณ์ทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

หรืออีกนัยหนึ่งก็คือการพัฒนาผู้เรียนในทุกๆด้าน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับ ความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนด (ฉันท ชาติทอง, 2550: 3)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมุกดาหารมีการดำเนินการในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเป็นศูนย์กลางที่จะเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดในระดับชาติ ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

สภาพชีวิตของชาวมุกดาหารในสมัยโบราณ มีความสงบสุขและมั่นคงเนื่องจากประชาชนปฏิบัติอยู่ใน จารีตประเพณีและศีลธรรมอันดีงาม ยามตื่นไม่ต้องรื้อร่นเรื่องการครองชีพ ยามหลับไม่ต้องหวาดกลัว ภัยใดๆและไม่รู้สึกว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการครองชีพเพราะชาวมุกดาหารนั้น เมื่อมีงานใดๆก็ต้อง ช่วยเหลือกันและกัน เครื่องนุ่งห่ม อาหาร เครื่องใช้ ก็จะแบ่งกันกินแบ่งกันใช้ ไม่ต้องซื้อหา เมื่อมีเวลาว่างก็ต้องรวมกลุ่มกันร่วมสนุกสนานเฮฮาสลับเสียงแคน และเสียงขับเสียงลำเล่านี่แสดงถึงความสามัคคีกันฉันพี่น้อง โดยเฉพาะงานประเพณีส่วนรวม

สำหรับชาวมุกดาหาร ก็ใช้การขับลำเพื่อความสนุกสนานในงานต่างๆ นั้นมีลักษณะเป็นคำพูด คล้องจอง และโต้ตอบกันระหว่างหญิงชาย ในคำโต้ตอบนั้นจะมีความหมายอย่างลึกซึ้ง ก็น่าสนใจ โดยเฉพาะสมัยโบราณชาวมุกดาหารมักจะนำเอาลำผญาไปขับในการคบกัน นับตั้งแต่การงานเฮือนดี งานกรรม งานบุญข้าวสาก

แต่เดิมนั้น การลำผญานี้ จะมีเพียงชายหนุ่มและหญิงสาวจับกลุ่มแล้วร้องโต้ตอบกันโดยไม่มี ทำทางพ้องประกอบ และจะลำกันในงานงานเป็นส่วนมาก แต่เมื่อบ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงไป การ ลำผญาของชาวมุกดาหาร ก็ได้เปลี่ยนแปลงไปด้วยจากที่มีแต่เนื้อร้องและทำนอง มาเป็นการร้องที่มีทำ พ้องประกอบเพื่อความสวยงามจากที่เคยขับลำ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การแสดงพื้นบ้าน พ้องลำผญาด้านานมุกดาหารเป็นศิลปะการ แสดงพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์เป็นแบบเฉพาะของชาวมุกดาหาร ที่แสดงถึงตัวตนและสะท้อนถึงความ หลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นการแสดงที่สืบทอดกันมานาน แต่การสืบทอดมีแนวโน้มที่จะลดลงไป ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าควรมีการสืบทอดโดยนำการแสดงพื้นบ้าน พ้องลำผญาด้านานมุกดาหาร มาให้ การศึกษาแก่เยาวชนเพื่อให้เห็นถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม อนุรักษ์สืบทอดการแสดงพื้นบ้าน พ้องลำผญาด้านานมุกดาหารและวิธีการสำคัญที่จะทำให้ การแสดงพื้นบ้าน พ้องลำผญาด้านาน มุกดาหารยังคงอยู่อย่างมีคุณค่า คือ การนำมาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นคน หนึ่งที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดมุกดาหารเห็นความจำเป็นในการอนุรักษ์การแสดงพื้นบ้าน พ้องลำผญา ด้านานมุกดาหารผ่านกระบวนการจัดการศึกษา จึงได้พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดง พื้นบ้าน พ้องลำผญาด้านานมุกดาหาร โดยจัดเป็นรายวิชาในสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการ เรียนรู้ศิลปะ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ศ.3.2 คือ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิ

ปัญหาไทย และสากล เพื่อจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีความรู้เรื่อง เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความรักในท้องถิ่น เห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์และเผยแพร่ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหารในครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนในการนำการแสดงพื้นบ้านในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นที่จะสืบทอดรักษาสาระที่มีในท้องถิ่น และยังปลูกฝังให้นักเรียนซาบซึ้งเกิดความรักในถิ่นฐานบ้านเกิด เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านในท้องถิ่นมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเผยแพร่ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มโดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยคือ สารการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม มีขอบเขตเนื้อหา ดังนี้ ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้ในการแสดง ลักษณะท่ารำ และการนำเสนอผลงาน

ระยะเวลาในการวิจัย

การทดลองสารการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหารใช้เวลาในการทำวิจัย 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง โดยการใช้หลักสูตรเป็นเวลา 20 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาสารการเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง การพัฒนาสารการเรียนรู้ท้องถิ่นเพื่อใช้กับคนในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และร่วมกันอนุรักษ์ ในรายวิชาใหม่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนดอนตาล ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1.1 กำหนดสารการเรียนรู้ท้องถิ่น

1.2 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐาน 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ละวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

1.3 กำหนดตัวชี้วัด

1.4 จัดทำคำอธิบายรายวิชา

1.5 จัดทำหน่วยการเรียนรู้

1.6 นำหน่วยการเรียนรู้เสนอต่อฝ่ายวิชาการ โรงเรียนชุมชนดอนตาล

1.7 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขเวลาเรียนให้มีความเหมาะสม

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนสารการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร หมายถึง การนำเอาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาเปรียบเทียบกัน โดยมีวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 แบบ คือ สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบ 4 ตัวเลือก มีวิธีการตรวจให้คะแนนแบบถูกให้ 1 คะแนน ผิดให้ 0 คะแนน จำนวน 20 ข้อ ในเนื้อหาภาคทฤษฎี และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติจากการสังเกตของผู้วิจัย

3. ศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร หมายถึง ความพอใจและทัศนคติของนักเรียนที่เปลี่ยนไปหลังจากการเรียน

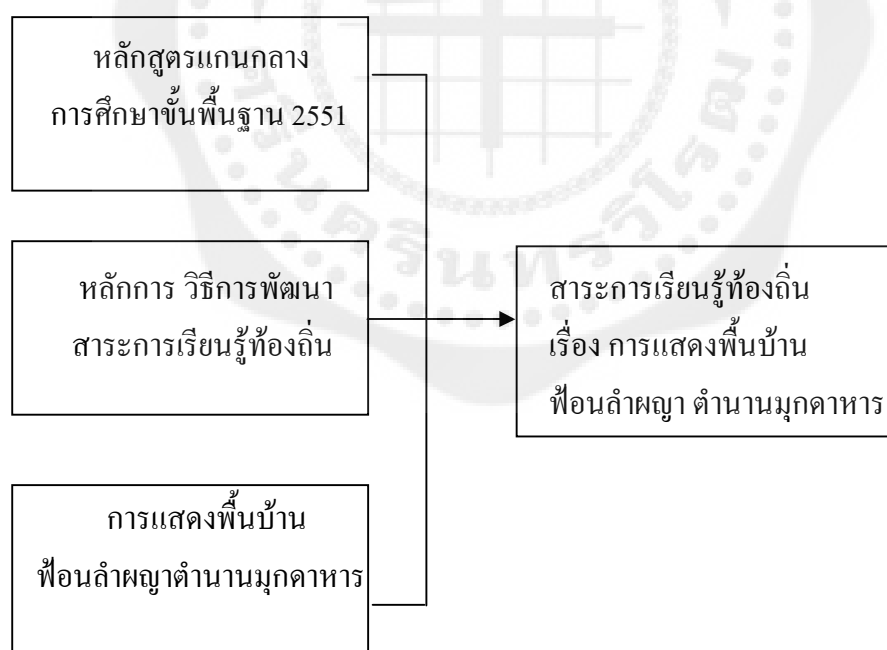
4. แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเตรียมการวางแผนการเรียนโดยมีการจัดเป็นลำดับขั้นตอน

5. การแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำพญา หมายถึง การแสดงที่มีการขับร้องโต้ตอบกันระหว่างชาย-หญิงของคนในท้องถิ่นจังหวัดมุกดาหารที่นิยมแสดงและขับร้องกันในงานประเพณีต่างๆ

สมมุติฐานในการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร หลังการเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
3. ความเป็นมาของการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นี้ จัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 3)

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. หลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษได้อย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่ส่งการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เป็นโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้และเวลาการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดมุ่งหมาย เพื่อเกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์อันเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย กาอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคม

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. **ความสามารถในการสื่อสาร** เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิดความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. **ความสามารถในการคิด** เป็นความสามารถในการวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างวิจารณ์ญาณ การคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. **ความสามารถในการแก้ปัญหา** เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมแสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. **ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต** เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. **ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี** เป็นความสามารถในการเลือกเทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ มาตรฐานการเรียนรู้ ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่า ต้องการอะไร ต้องสอนอะไร จะสอนอย่างไรและประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายใน และการคุณภาพภายนอกซึ่งรวมทั้งการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษาและการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่า สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ทำไมต้องเรียนศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่าซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

เรียนรู้อะไรในศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่างๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญคือ

1. ทักษะศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ดนตรี มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจัยคุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่างๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรีแสดงความรู้สึที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณี วัฒนธรรมและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

3. นาฏศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับรูปร่าง รูปทรง และจำแนกทักษะธาตุของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์ มีทักษะพื้นฐานการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างงานวาดภาพระบายสี โดยใช้เส้น รูปร่าง รูปทรง สี และพื้นผิว ภาพปะติด และงานปั้น งานโครงสร้างเคลื่อนไหวอย่างง่าย ถ่ายทอดความคิดความรู้สึจากเรื่องราว เหตุการณ์ชีวิตจริง สร้างงานทัศนศิลป์ตามที่ตนชื่นชอบ สามารถแสดงเหตุผลและวิธีการในการปรับปรุงงานของตนเอง

2. รู้และเข้าใจความสำคัญของงานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน ที่มาของงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น ตลอดจนการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น

3. รู้เข้าใจแหล่งกำเนิดเสียง คุณสมบัติของเสียง บทบาทหน้าที่ ความหมาย ความสำคัญของ บทเพลงใกล้ตัวที่ได้ยิน สามารถท่องบทกลอน ร้องเพลง เคาะจังหวะ เคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้อง กับบทเพลง อ่าน เขียน และใช้สัญลักษณ์แทนเสียงและเคาะจังหวะ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับดนตรี เสียงขับร้องของตนเอง มีส่วนร่วมกับกิจกรรมดนตรีในชีวิตประจำวัน

4. รู้และเข้าใจเอกลักษณ์ของดนตรีในท้องถิ่น มีความชื่นชอบ เห็นความสำคัญและประโยชน์ ของดนตรีต่อการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น

5. สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ สามารถแสดงท่าทางประกอบจังหวะเพลงตาม รูปแบบนาฏศิลป์ มีมารยาทในการชมการแสดง รู้หน้าที่ของผู้แสดงและผู้ชมรู้ประโยชน์ของการแสดง นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าร่วมกิจกรรมการแสดงที่เหมาะสมกับวัย

6. รู้และเข้าใจการเล่นของเด็กไทยและนาฏศิลป์ท้องถิ่น ชื่นชอบและภาคภูมิใจใน การเล่นพื้นบ้าน สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่พบเห็นการเล่นพื้นบ้านกับการดำรงชีวิตของคนไทย บอก ลักษณะเด่นและเอกลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทย ตลอดจนความสำคัญของการแสดงนาฏศิลป์ไทยได้

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. รู้และเข้าใจการใช้ทัศนธาตุ รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว สี แสงเงา มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ ถ่ายทอดความคิด อารมณ์ความรู้สึก สามารถใช้หลักการจัดขนาด สัดส่วนความสมดุล น้ำหนัก แสงเงา ตลอดจนการใช้สีคู่ตรงข้ามที่เหมาะสมในการสร้างงานทัศนศิลป์ 2 มิติ 3 มิติ เช่นงานสื่อผสม งานวาดภาพระบายสี งานปั้น งานพิมพ์ภาพ รวมทั้งสามารถสร้างแผนภาพ แผนผัง และภาพประกอบ เพื่อถ่ายทอดเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ และสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์ที่ สร้างสรรค์ด้วยวัสดุอุปกรณ์วิธีการที่ต่างกัน เข้าใจปัญหาในการจัดองค์ประกอบศิลป์ หลักการลดและ เพิ่มในงานปั้น การสื่อความหมายในงานทัศนศิลป์ของตน รู้วิธีการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น ตลอดจนรู้และ เข้าใจคุณค่าของงานทัศนศิลป์ที่มีผลต่อชีวิตของคนในสังคม

2. รู้และเข้าใจบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม อิทธิพลของความเชื่อ ความ ศรัทธาในศาสนาและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น

3. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับเสียงดนตรี เสียงร้อง เครื่องดนตรี และบทบาทหน้าที่ รู้ถึงการเคลื่อนที่ ขึ้นลงของทำนองเพลง องค์ประกอบของดนตรี ศัพท์สังคีตในบทเพลง ประโยคและอารมณ์ของบทเพลง ที่ฟัง ร้อง และบรรเลงเครื่องดนตรี ด้นสดอย่างง่าย ใช้แลเก็บรักษาเครื่องดนตรีอย่างถูกวิธี อ่าน เขียน โน้ตไทยและสากลในรูปแบบต่างๆ รู้ลักษณะของผู้ที่จะเล่นดนตรีได้ดี แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ องค์ประกอบดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกของบทเพลงที่ฟัง สามารถใช้ดนตรีประกอบกิจกรรมทาง นาฏศิลป์และการเล่าเรื่อง

4. รู้และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมต่างๆ เรื่องราวในประวัติศาสตร์ อิทธิพลของวัฒนธรรมต่อดนตรี รู้คุณค่าดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน เห็นความสำคัญการอนุรักษ์

5. รู้และเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ สามารถแสดงภาษาท่า นาฏยศัพท์พื้นฐาน สร้างสรรค์ การเคลื่อนไหวและการแสดงนาฏศิลป์ และการละครง่ายๆ ถ่ายทอดลีลาหรืออารมณ์ และสามารถ ออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์ประกอบการแสดงง่ายๆ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์และ การละครกับสิ่งที่ประสบในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นในการชมการแสดง และบรรยาย ความรู้สึกของตนเองที่มีต่องานนาฏศิลป์

6. รู้และเข้าใจความสัมพันธ์และประโยชน์ของนาฏศิลป์และการละคร สามารถเปรียบเทียบ การแสดงประเภทต่างๆ ของไทยในแต่ละท้องถิ่น และสิ่งที่การแสดงสะท้อนวัฒนธรรมประเพณี เห็นคุณค่าการรักษาและสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์ไทย

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. รู้และเข้าใจเรื่องทัศนธาตุและหลักการออกแบบและเทคนิคที่หลากหลายในการสร้างงาน ทัศนศิลป์ /2 มิติ และ 3 มิติ เพื่อสื่อความหมายและเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างมีคุณภาพ วิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหาและประเมินคุณค่างานทัศนศิลป์ของตนเองและผู้อื่น สามารถเลือกงานทัศนศิลป์โดยใช้เกณฑ์ที่ กำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม สามารถออกแบบรูปแบบ สัญลักษณ์ กราฟฟิกในการนำเสนอข้อมูลและมีความรู้ ทักษะที่จำเป็นด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องกันกับงานทัศนศิลป์

2. รู้และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของงานทัศนศิลป์ของชาติและท้องถิ่นแต่ละยุคสมัย เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและสามารถเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ที่มาจากยุคสมัยละวัฒนธรรมต่างๆ

3. รู้และเข้าใจถึงความแตกต่างทางด้านเสียง องค์ประกอบ อารมณ์ ความรู้สึกของบทเพลง จากวัฒนธรรมต่างๆ มีทักษะในการร้อง บรรเลงเครื่องดนตรีทั้งเดี่ยวและเป็นวงโดยเน้นเทคนิคการร้อง บรรเลงอย่างมีคุณภาพ มีทักษะในการสร้างสรรค์บทเพลงอย่างง่าย อ่านโน้ตในบันไดเสียงที่มี เครื่องหมายแปลงเสียงเบื้องต้นได้ รู้และเข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบของผลงานทางดนตรี องค์ประกอบของผลงานด้านดนตรีกับศิลปะแขนงอื่นๆ แสดงความคิดเห็นและบรรยายอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อบทเพลง สามารถนำเสนอบทเพลงที่ชื่นชอบได้อย่างมีเหตุผล มีทักษะในการประเมิน คุณภาพของบทเพลงและการแสดงดนตรี รู้ถึงอาชีพ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีและบทบาทของดนตรีในธุรกิจ บันเทิง เข้าใจถึงอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

4. รู้และเข้าใจที่มา ความสัมพันธ์ อิทธิพลและบทบาทของดนตรีแต่ละวัฒนธรรมในยุคสมัย ต่างๆ วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้งานดนตรีได้รับการยอมรับ

5. รู้และเข้าใจการใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครในการแปลความและสื่อสารผ่านการแสดง รวมทั้งพัฒนารูปแบบการแสดง สามารถใช้เกณฑ์ต่างๆในการพิจารณาคุณภาพการแสดง วิเคราะห์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ โดยใช้ความรู้เรื่ององค์ประกอบทางนาฏศิลป์ร่วมจัดการแสดง นำแนวคิดของการแสดงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

6. และเข้าใจประเภทละครไทยในแต่ละยุคสมัย ปัจจัยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละครไทย และละครพื้นบ้าน เปรียบเทียบลักษณะเฉพาะของการแสดงนาฏศิลป์จากวัฒนธรรมต่างๆ รวมทั้งสามารถออกแบบและสร้างสรรค์อุปกรณ์ เครื่องแต่งกายในการแสดงนาฏศิลป์และละคร มีความเข้าใจความสำคัญบทบาทของนาฏศิลป์ และละครในชีวิตประจำวัน

ฉบับมัธยมศึกษาปีที่ 6

1. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับทัศนธาตุและหลักการออกแบบในการสื่อความหมาย สามารถใช้ศัพท์ทางทัศนศิลป์ อธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของงานทัศนศิลป์ มีทักษะและเทคนิคในการใช้วัสดุ อุปกรณ์และกระบวนการที่สูงขึ้นในการสร้างงานทัศนศิลป์ วิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิด เทคนิควิธีการแสดงออกของศิลปินทั้งไทยและสากล ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในการออกแบบสร้างสรรค์งานที่เหมาะสมกับโอกาส สถานที่รวมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพสังคมด้วยภาพล้อเลียนหรือการ์ตูน ตลอดจนประเมินและวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ด้วยหลักทฤษฎีวิจารณ์ศิลปะ

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ในรูปแบบตะวันออกและรูปแบบตะวันตก เข้าใจอิทธิพลของมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาระหว่างประเทศที่มีผลต่อการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ในสังคม

3. รู้และเข้าใจรูปแบบบทเพลงและวงดนตรีแต่ละประเภทและจำแนกรูปแบบของวงดนตรีทั้งไทยและสากล เข้าใจอิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อการสร้างสรรค์ดนตรีเปรียบเทียบอารมณ์และความรู้สึกที่ได้รับจากดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน อ่าน เขียนโน้ตดนตรีไทยและสากล ในอัตราจังหวะต่างๆ มีทักษะในการร้องเพลงหรือเล่นดนตรีเดี่ยวและรวมวงโดยเน้นเทคนิค การแสดงออกและคุณภาพของการแสดง สร้างเกณฑ์สำหรับประเมินคุณภาพการประพันธ์ การเล่นดนตรีของตนเองและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม สามารถนำดนตรีไปประยุกต์ใช้ในงานอื่น

4. วิเคราะห์ เปรียบเทียบรูปแบบ ลักษณะเด่นของดนตรีไทยและสากลในวัฒนธรรมต่างๆ เข้าใจบทบาทของดนตรีที่สะท้อนแนวความคิดและค่านิยมคนในสังคม สถานะทางสังคมของนักดนตรีในวัฒนธรรมต่างๆ สร้างแนวทางและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและอนุรักษ์ดนตรี

5. มีทักษะในการแสดงหลากหลายรูปแบบ มีความคิดริเริ่มในการแสดงนาฏศิลป์เป็นคู่และเป็นหมู่ สร้างสรรค์ละครสั้นในรูปแบบที่ชื่นชอบ สามารถวิเคราะห์แก่นของการแสดงนาฏศิลป์และละครที่ต้องการสื่อความหมายในการแสดง วิเคราะห์การแสดงนาฏศิลป์และละคร พัฒนาและใช้เกณฑ์

การประเมินในการประเมินการแสดงและสามารถวิเคราะห์ท่าทางการเคลื่อนไหวของผู้คนในชีวิตประจำวันและนำมาประยุกต์ใช้ในการแสดง

5. เข้าใจวิวัฒนาการของนาฏศิลป์และการแสดงละครไทย และบทบาทของบุคคลสำคัญในวงการนาฏศิลป์และการละครของประเทศไทยในยุคสมัยต่างๆ สามารถเปรียบเทียบ การนำการแสดงไปใช้ในโอกาสต่างๆ และเสนอแนวคิดในการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย

2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 10)

2.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระที่ 1 ทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ. 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ. 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ. 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ. 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ. 3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ. 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

2.2 ตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระที่ 3 นาฏศิลป์)

มาตรฐาน ศ. 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ตาราง 1 ตัวชี้วัด

ชั้น	ตัวชี้วัด
ป. 1	1. ระบุและเล่นการละเล่นพื้นบ้าน
	2. บอกสิ่งที่ตนเองชอบในการแสดงนาฏศิลป์
ป. 2	1. ระบุและเล่นการละเล่นพื้นบ้าน
	2. เชื่อมโยงสิ่งที่พบเห็นในการละเล่นพื้นบ้านกับสิ่งที่พบเห็นในการดำรงชีวิตของคนไทย
	3. ระบุสิ่งที่ชื่นชอบและภาคภูมิใจในการละเล่นพื้นบ้าน
ป. 3	1. เล่าการแสดงนาฏศิลป์ที่เคยเห็นในท้องถิ่น
	2. ระบุสิ่งที่บ่งชี้ลักษณะเด่นและเอกลักษณ์ของการแสดงนาฏศิลป์ไทย
	3. อธิบายความสำคัญของการแสดงนาฏศิลป์
ป. 4	1. อธิบายประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์หรือชุดการแสดงอย่างง่าย ๆ
	2. เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์กับการแสดงที่มาจากวัฒนธรรมอื่น
	3. อธิบายความสำคัญของการแสดงความเคารพในการเรียนและการแสดงนาฏศิลป์ไทย
	4. ระบุเหตุผลที่ควรรักษา และสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์
ป. 5	1. เปรียบเทียบการแสดงประเภทต่างๆของไทยในแต่ละท้องถิ่น
	2. ระบุหรือแสดงนาฏศิลป์ นาฏศิลป์พื้นบ้านที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและประเพณี
ป. 6	1. อธิบายสิ่งที่มีความสำคัญต่อการแสดงนาฏศิลป์และละคร
	2. ระบุประโยชน์ที่ได้รับจากการแสดง หรือการชมการแสดงนาฏศิลป์และละคร

จากการศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ศิลปะดังกล่าว ผู้วิจัยได้พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ และสอดคล้องกับมาตรฐาน 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

3. ความเป็นมาของการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำผญา

จังหวัดมุกดาหารนั้นถือว่าเป็นแหล่งที่มีความมั่งคั่งทางด้านนาฏศิลป์และดนตรีโดยเฉพาะลำผญา ถือว่าเป็นเอกลักษณ์อีกอย่างหนึ่งของจังหวัดมุกดาหาร

ความหมายของคำผญา คำผญา เป็นภาษาของชนชาวไทยอีสานและชนชาวลาว ที่อาศัยอยู่ตามสองฝั่งแม่น้ำโขง มีความหมายตรงกับคำ “ปัญญา” หรือ “ปรัชญา” คำผญามาจากคำ ปัญญา ด้วยภาษาไทยอีสาน ใช้อักษร “ผ” แทนอักษร “ป” เสมอ เช่นเปรต อีสานใช้ ผะต. โปรด อีสานใช้ โผด, ปัญญา อีสานใช้ ผญา คำว่า ผญา จึงหมายถึง ความรอบรู้ ไหวพริบ สติปัญญาและความเฉลียวฉลาดปราดเปรื่อง (คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ. 2544: 198)

ลำผญาย่อยหัวดอนตาล หมายถึง การนำเอาบทผญามาใช้เป็นทำนองคล้องจองสละสลวยด้วยท่วงทำนองเฉพาะถิ่นของอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร เป็นการขับลำประกอบดนตรี คือ แคน ซึ่ง (หรือพิณ) โดยได้ปรับปรุงท่วงทำนองจากการลำแบบเนิบช้า และนั่งลำกับพื้นมาเป็นพื้นลำประกอบดนตรีที่มีจังหวะเร็วครึกครื้นขึ้น และถูกขับฟ้อนตามทำนองทำให้เกิดความนิยมของคนทั่วไป

กลอนลำผญาย่อย บทหนึ่งมีอยู่ ๔ วรรค วรรคหนึ่งมี ๔ จังหวะ ซึ่งหากจะคิดเป็นคำหรือพยางค์แล้ว วรรคหนึ่งจะมีจำนวนระหว่าง ๓-๑๒ พยางค์ มีสัมผัสคล้องจอง มีเสียงหนักเบา มีความสละสลวยในถ้อยคำและมีความงามทางวรรณศิลป์ ดังตัวอย่าง

บัดนี้ จำเอาเคื่อนั้นพวกเจ้าน้อยหนุ่มชุมสตรี
 จำให้คือนั้นกองวัตรหมู่ผู้หญิงควรรู้
 ตาหวาน สัพพะผญาเพิ่นสอนไว้เฝ้ามาฟังให้จำจื้อ
 ถือเป็นแบบเบี่ยงเมื่อหน้าแนวนั้นต่อไป

กลอนลำผญาย่อยหัวดอนตาลยังประกอบด้วยคำสร้อยคำเสริมด้วย ทั้งนี้เพื่อความไพเราะสละสลวย และสมบูรณ์ทางด้านเนื้อหา การสอดแทรกคำสร้อย คำเสริมเข้าไป หรือบางครั้งก็ย่ำคำเสริมเป็นคำสร้อย การใช้คำสร้อย คำเสริมนั้น ต้องแล้วแต่คำในกลอนจะจบลงด้วยเสียงใด ซึ่งคำสร้อยคำเสริมบางคำก็ไม่มี ความหมาย เพียงแค่ต้องการความไพเราะเท่านั้น

ตัวอย่างกลอนลำที่มีคำสร้อย คำเสริม

ใหม่ ๆ ล่าว่าแก้มใหม่ ๆ สมัยไทยเจริญเอย มันบ่ใหม่ตั้งแต่แก้มเมืองบ้านกะใหม่ นำ บัดนี้เหลียวเห็นฟ้าสว่างแจ้ง แสงส่องเมืองไทยยังกะใสแฉวาวเปรียบดังดาวเทิงฟ้าเดี๋ยวนี้นี้เป็นห้วงน่านนั้นแม่ป้า อาวอาและคุณแม่นอนแต่เฮือนเฝ้าแต่บ้าน หลานน้อยผัด จองแฉวฯลฯ (ผมหอม สกฤตไทย. ”ผญาย่อยหัวดอนตาล” .สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสานเล่ม 8. หน้า 2733)

คำที่ใช้เสริมนี้จะมีสองพยางค์ เช่น คำว่า ใหม่ๆ บัดนี้ เดี่ยวนี้ คนงาม คิงบาง ฯลฯ เป็นคำที่ไม่เน้นความหมายต้องการความสละสลวยในการลำเท่านั้นและคำเสริมจะเพิ่มเข้ามาเมื่อจบสองวรรคทุกตอนไป กลอนคำผญาย่อหัวคองตาลจะมีลักษณะเหมือนกลอนเหินหรือโคลงสาร และเวลาลำบางครั้งถ้ากลอนลำเป็นเรื่องสนุกสนานทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ร่วมก็อาจจะร้องคำสร้อย หรือร้องคำสร้อยว่า (เอ๋ย ย่าๆ)

ที่มาของคำผญา คำผญา มีมานานกว่า 300 ปี เกิดตามวิถีของสังคม ชาวไทยอีสานและชาวลาวที่อาศัยอยู่ในแถบสองฝั่งแม่น้ำโขง เป็นสังคมในชุมชนที่มีความสงบสุขด้วยมีถิ่นที่อยู่อาศัยในดินแดนที่มีแต่ความอุดมสมบูรณ์ ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ในป่ามีพืชพรรณและสัตว์นานาชนิด ใช้เป็นอาหาร มีเพียงพอกับการดำรงชีวิตประจำวัน วิถีชีวิตที่สงบสุขคนสองฝั่งแม่น้ำโขง จึงมีเอกลักษณ์วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงาม มีอรัญญาไมตรีที่งดงามและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เมื่อพบกันมีปฏิสนธิ์การไถ่ถามทุกข์สุขด้วยคำผญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนุ่มสาว ยังนิยมใช้คำผญา เป็นปฏิสนธิ์การเกี่ยวพาราสีกันอีกด้วย คำผญาจะใช้พูดจาได้ทุกโอกาส (คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ. 2544: 198-199)

พัฒนาการของคำผญา ได้มีการพัฒนาไปตามยุคสมัย เริ่มแรก คำผญาใช้เป็นคำปฏิสนธิ์การถามข่าวทุกข์สุขกันและสร้างสันติไมตรีต่อกัน โดยเฉพาะหนุ่มสาวจะใช้คำผญาเกี่ยวพาราสีโต้ตอบกันเรียกว่า จ่ายคำผญา ต่อมาจ่ายคำผญาได้พัฒนาเป็นกิจกรรมนันทนาการ ประกอบด้วยนาฏศิลป์และดนตรี โดยเฉพาะดนตรีนั้น ใช้ แคน กอง ฉิ่ง ตะโพนเป็นหลัก และเรียกกิจกรรมนันทนาการนี้ว่า “คำผญา” จากการจ่ายคำผญาโดยการพูดจาคนต่อคน พัฒนามาเป็นจ่ายคำผญาเป็นหมู่คณะ และในที่สุดได้พัฒนามาเป็นหมอลำหม่อหรือหมอลำซิ่งในกาลปัจจุบัน (คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ. 2544: 199)

ประเภทของคำผญา

คำผญา แบ่งได้เป็น 5 ประเภท คือ

1. คำผญาคำสอน
2. คำผญาปริศนา
3. คำผญาภายิต
4. คำผญาเกี่ยวพาราสีทั่วไป
5. คำผญาเกี่ยวพาราสีของหนุ่มสาว

ตัวอย่างคำพยานคำสอน

1. กันเจ้าได้ชี้ข้างกังฮ่มเป็นพระยา อย่าลืมนี่ชีควายคอนกล้า
2. คนผู้มีความรู้ชี้เฝ้าบ่เหม่น ความรู้มีทอแผ่นฟ้า เมินบ้ำทอแผ่นดิน
3. ให้เจ้าเพียรสร้าง เสมอแดนแปงส่อ ให้สร้างก่อสร้างไว้ เสมอฝั่งสืบสัง
4. อย่าสุไลเสียถิมพงษ์พันธุ์พี่น้องเก่า อย่าสุละเผ่าเชื้อไปย่องผู้อื่นดิ
5. ความตายนี้ แขนคอสูบาคอย่าง ไฟก็แขวนอ่อนด้อนเสมอด้ามดั่งเดียว
6. การงานนี้ อุปสรรคแสนหมู่ เกิดเป็นคนต้องสู้ อย่าถอยเล่นหลีกหนี
7. ขอให้อวดสาธุ เพียรไปให้ถึงป่อง คุณอาจารย์ยกใส่เกล้า คะนึ่งไว้อย่าสุลิม
8. กันว่าได้ดีแล้วอย่าลืมนุ่คุณแม่ แผ่นหากเลี้ยงแต่น้อยถนอมให้ใหญ่สูง
9. ให้เจ้าเอาความรู้หากินในทางชอบ ความรู้มีอยู่แล้ว กินได้ชั่วชีวัง
10. เจ้าหากมีความรู้เต็มพุงเพียงปาก สอนโตงบ่ได้ลีย่องว่าดี

ตัวอย่างคำสอนปริศนา

1. กุญชรช้างพลายสารเกิดอยู่ป่า ยังได้มาอยู่บ้านเมืองกว้างกลมขุน
2. กันคานน้อย ยังได้รับพระยาเถน ยังได้ครองนครหลวงนั่งเมืองเป็นเจ้า
3. คำปากพ่อแม่นี้หนักเกียรตินี้ ไฟผู้ยำเกรงนบ หากลิเลื่องเมื่อหน้า
4. กันบ่ออกจากบ้ำ บ่เห็นด่านแดนไกล กันบ่ไปหาเฮียน กะบ่มีความรู้
5. แนวนามช้างลายสารเผือกผ่อง มันหากเกิดอยู่ด้าวคงกว้างด่านไพร
6. กุญชรช้างแนวสูงศักดิ์ใหญ่ ตายข้อนมคแดงน้อยๆ แนวนั้นก็หากมี
7. ช้างสิดายท้าวเครือ เลือสิดายท้าวเหล่า
8. แนวนั้นมีหากเชื่อหาม้า บ่มีผู้กล้ามันเกิดมาเอง
9. แก้วบ่ผัดสามปีเป็นแห่ พี่น้องบ่แห้วสามปีเป็นอื่น
10. อย่างอนหงายเล่นดาบ อย่างาบนมเมีย อย่าเลียมมิด

ตัวอย่างคำพยานาษิต

1. ตกหมู่แอ้งเป็นแอ้ง ตกหมู่กาเป็นกา
2. ยามไปมีคำฝาก ยามจากมีคำขวัญ
3. นาดีถามหาเข้าปลูก ลูกดีถามหาพ่อแม่
4. เจ้านายดีบ่ถามหาเงินแสนได้ แต่เห็นแก่ไฟแสนเมือง
5. ใจหนักให้กินข้าว ใจเบาให้กินกลอยหัวใหญ่
6. นอนสูงให้นอนคว่ำ นอนต่ำให้นอนหงาย

7. ตามอดอยู่เอาฮ่วมเฮือน ตาเบทอนอย่าเอาฮ่วมบ้าน จี๊กร้านอย่าเอาเป็นหมู่เป็นฝูง
8. โผดเต่าให้ถึงหนอง
9. ฝนตกอย่าเชื่อดาว มีลูกสาวอย่าเชื่อใจ
10. คบคนดีเป็นศรีแก่โต คบคบโซโตบมีศรี

ตัวอย่างคำพญาเกี่ยวพราสืทั่วไป

1. ใจประสงค์หน่วยแก้ว เมื่อขอแดนขวัญ ใจประสงค์องอวนจึงค่อยเดินมาพี่
2. บ่มีสังเหล่ว บ่มีแนวสิคิดต่อ จิตกะอยู่ที่ ใจกะอยู่ที่ ไปพุ้นแต่ห่างกาย
3. เฮียมนี้ ปลอดภัยฮ้อยเสมอดังตองตัด ผัดแต่เป็นชาขมา บ่มีโผลิมาซ้อน
4. ให้ฮ้ายไลลิมน้อง บ่มีวันสิลิมหงาย ให้ฟ้าหงาย แผ่นดินป็น หินอยู่น้ำพุขึ้นจึงสิไล
5. ฮ้ายขอฮิฐานตั้ง ขอฝากพระไมมิตร พันธนั่งติดหมิ่นปีบไลน้อง
6. เฮียมนี้ คับได้น้องชาคินี้ บ่หวังสิเอาโผ บ่อยากไกลสายเนนให้ห่างกันพอคี่
7. น้องเฮย บ่เห็นหน้าเห็นตากีพออยู่ เห็นแต่แพพาดฮั่ว ปานได้นั่งน่าน้องเฮย
8. ยามเมื่อคิดฮอดน้องให้เหงาญาคูเดือนดาว สายตาเฮาสีบกกันอยู่เทิงฟ้า
9. หลับตาไปเห็นแต่หน้า มินตามาเห็นแต่เผิ่น น้องอยากหลับอยู่เรื่อยเห็นหน้าอยู่คู่ยาม
10. นกพรากคุ้มันก็ยังส่งเสียงดัง กาพรากฮังยังส่งเสียงฮ้อง ฮ้ายพรากน้องคำเดียวบ่เอ็นตั้ง คับบ่เอ็นตั้งไกล สักบ่เอ็นตั้งไกล

ตัวอย่างคำพญาเกี่ยวพราสืหนุ่มสาว

1. ชาย- สุขซาบายหมั้นเสมอเกាប់นอ เถิงพ่อแม่พี่น้องซาบายถ้วนอยู่คู่คน บ่เค
หญิง- น้องนี้สุขซาบายดีหมั้น เสมอมันเครือเกาอยู่ดอกฮ้าย เถิงพ่อแม่พี่น้องซาบายพร้อมคู่
คน
2. ชาย - ฮ้ายนี้อยากขอถามข่าวน้ำ ถามข่าวถึงปลา ถามข่าวนา อยากถามข้างถึงข้าว ฮ้าย
อยากถามข่าว น้องว่ามีผัวแล้วหรือบ่ หรือว่ามีแต่ผู้พี่สิซ้อนก็บ่มี
หญิง- โอนฮ้ายเฮย น้องนี้ปลอดภัยฮ้อยเสมอดังตองตัด ผัดแต่เป็นหญิงมาบ่มีชายสิมา
เกี่ยว ผัดแต่ซอนลอนขึ้น บ่มีเครือสิเกี่ยวพุ่ม ผัดแต่เป็นพุ่มไม้ เครือสิเกี่ยวบ่มี
3. ชาย- น้องอย่ามาดิเถลงว่าเอาเลามาปลูก บ่หมั่นเชื่อชาติ ฮ้อยกินได้กะบ่หวาน
หญิง- คับบ่จริงน้องบ่เว้า คับบ่เอน้องบ่ว่า คับบ่หมั่นทำน้องบ่ตีควายลง ตีลงแล้วตีคิน
มันสิยาก มันสิลำบากน้องเทียวหยุ่งอยู่บ่เขา

4. ชาย- อ้ายนี้ บ่ได้น้องชาตินี้ ตายไปอ้ายบ่เกิด สีสะเดิดขึ้นฟ้าไปเกิดอยู่สวรรค์

หญิง- โอนอ้ายเอย ย่านแต่ดิเถลงหล่มบ่มีตมพะลาดหมื่นทั้งหลายเผ่นทั้งหมื่นน้ำ ตัวอ้าย
ลิหมื่นคำ บ่นอ้าย

แหล่งคำผญาคือ ชุมชนในแถบลุ่มแม่น้ำโขงทั้งสองฟากฝั่ง มีการใช้คำผญาเป็นการปฏิสันถาร และการนันทนาการในชีวิตประจำวัน มีประปรายอยู่ทุกหมู่บ้านที่มีความสามารถอนุรักษ์เอกลักษณ์ของการถ่ายทอดคำผญาไว้ได้ครบถ้วนและมีการพัฒนาคำผญา เป็นอาชีพ ประชากรในชุมชนทุกครัวเรือนสามารถถ่ายทอดคำผญาเป็นการปฏิสันถารและการนันทนาการ ประกอบนาฏศิลป์และดนตรีที่มีคณะหมอลำผญาโด่งดังได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดคำผญาในแถบลุ่มแม่น้ำโขง และได้รับรางวัลประกาศเกียรติคุณเป็นศิลปินแห่งชาติ ชุมชนที่ยังรักษาเอกลักษณ์ของการถ่ายทอดคำผญาไว้ได้ครบถ้วน ดังกล่าวข้างต้นนี้ในปัจจุบันมี 1. ชุมชน คือ อำเภอคอนตาล มีทุกท้องที่ โด่งดังมาตรฐานที่สุดในท้องที่ตำบลคอนตาล 2. ตำบลนาสีนวน อำเภอเมืองมุกดาหาร มีทุกหมู่บ้าน (คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ. 2544: 199)

การลำผญาข่อย เป็นเพลงพื้นบ้านที่มีปรากฏในแถบแม่น้ำโขง ในท้องที่อำเภอคอนตาล จังหวัดมุกดาหารเท่านั้น สมัยก่อน แม่แต่เด็กๆ ออกเลี้ยวความตามทุ่งนามีอารมณ์สนุกอยากร้องเพลงเป็นการผ่อนคลายอารมณ์ ก็จะร้องเป็นทำนองลำผญาทันที ซึ่งปกติชาวอีสานทั่วไปจะสร้างบรรยากาศที่สุนทรีย์กับท้องนาป่าเขา ด้วยกลอนลำทำนองต่างๆ ที่จดจำมาจากการแสดงของศิลปินที่ได้ยินได้ฟังมาที่คอนตาลจังหวัดมุกดาหารนั้นแม่แต่เด็กนักเรียนร้องเพลงเพื่อเอาคะแนนในวิชาขับร้องตามหลักสูตรการศึกษาสมัยก่อน นอกจากเพลงบังคับแล้วจะร้องเพลงที่ถนัด คือ การลำผญาข่อยทันที (สัมภาษณ์ นายเที่ยง กุสโร. 2530) (คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ. 2544: 203)

เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวกี้อือ การลำผญาข่อยหัวคอนตาล ถึงแม้ว่าจะได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอก อันยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของเพลงพื้นบ้าน แต่ก็เป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อเกิดความสอดคล้องกับธรรมชาติของวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีการปรับปรุง เพื่อรับใช้สังคม สิ่งที่ยังแสดงความเป็นเอกลักษณ์ก็คือ เนื้อหา ภาษา และท่วงทำนองของการลำ (คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ. 2544: 204)

ลำผญาข่อยหัวคอนตาล นับว่ามีความสำคัญในบทบาทที่ให้ความบันเทิง ความสนุกสนาน เป็นการสร้างคุณค่าทางด้านจิตใจ อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อชีวิต นอกจากปัจจัย ๔ แล้ว สุขภาพจิตดีย่อมทำให้สุขภาพร่างกายดีด้วย นับว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรด้วย (คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ. 2544: 204)

องค์ประกอบของการลำผญาอ้อยหัวดอนตาล

1. โอกาสในการลำผญาอ้อยหัวดอนตาล

ประเพณีเกี่ยวกับการทำบุญของชาวอีสานนั้นมีตลอดทั้งปี เช่น ประเพณีการทำบุญตามฮีตสิบสอง และบุญประเพณีโอกาสต่างๆ อีกมากมาย เช่น บุญขึ้นบ้านใหม่ บุญบวชนาค บุญแจกข้าว ตลอดจนงานประเพณีการทำศพหรืองานเฮือนดี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการนำเอาไปแสดงในงานฉลองอื่นๆ อีกตามความประสงค์ของผู้เป็นเจ้าของงาน เช่น งานสวนสนุก งานฉลองยศ เป็นต้น

2. ผู้แสดงนำ (ผู้ลำ)

การลำผญาอ้อยหัวดอนตาลนั้นเป็นการโต้ตอบของกลอนผญาระหว่างชายหญิงที่เรียกว่า “เพลงปฏิพากย์” คือ เนื้อเพลงเป็นการเกี่ยวพาราสี ผู้ลำนั้นจะมีตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปแต่ไม่เกิน ๖ คน ผู้ลำที่ดีนั้นนอกจากจะมีความสามารถในการจดจำกลอนลำผญาแล้วยังต้องมึน้ำเสียงดีสามารถลำได้นานๆ ตลอดคืนและต้องเป็นผู้มีไหวพริบปัญญาแก้กลอนได้ฉับไวในเมื่อเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วย

นอกจากผู้ลำขึ้นเป็นหลักคือฝ่ายหญิงและชายแล้ว จะมีหญิงสาวแต่งตัวด้วยชุดพื้นเมือง หรือชุดสมัยนิยมออกมาฟ้อนประกอบจังหวะการลำด้วยประมาณ 2 - 4 คน

3. การแต่งกาย

ชาย นุ่งผ้าโสร่งซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาวอีสาน หรือกางเกงหม้อนิล หรือโจงกระเบน สวมเสื้อหม้อนิล (ม่อฮ่อมภาคเหนือ) แขนสั้น ผ้าขาวม้าคาดเอว

หญิง แต่งชุดพื้นเมืองคือผ้าซิ่นห่ม เสื้อแขนกระบอกไม่จำกัดสี มีผ้าห่มเบี่ยง (สไบ) ทับเกล้าผมสูง ประดับช่อดอกไม้ที่ผม เครื่องประดับประเภทสายสร้อย (ถ้ามี) บางครั้งไม่สวมเสื้อ จะมีผ้ารัดอกและสไบเฉียงเท่านั้น (ปิติ แสนโคตร. “ผญาอ้อยหัวดอนตาล”. สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสานเล่ม 8. หน้า 2734)

4. เนื้อเรื่องของลำผญาอ้อยหัวดอนตาล

เรื่องราวส่วนมากเป็นกลอนผญาเกี่ยว แต่ปัจจุบันได้ปรับปรุงเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับคติโลกคติธรรม พุทธประวัติ นิทานพื้นบ้าน เช่น ท้าวทักดา ตลออดจนความรู้ในด้านวิทยาการแขนงใหม่ในเหตุการณ์ปัจจุบัน เป็นต้น เช่น

- เรื่องเกี่ยวกับการศึกษา
- เรื่องเกี่ยวกับการเกี่ยวพาราสี
- ตำนานต่างๆ เช่น ประวัติพระธาตุพนม รวมทั้งตำนานและนิทานต่างๆ
- การอวยพรในโอกาสต่างๆ
- เกี่ยวพาราสีเนื้อหาในเชิงก้งวาน เป็นต้น

5. ดนตรีประกอบการลำผญาฮั้วดอนตาล

เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการลำผญาฮั้วดอนตาลในสมัยก่อนนั้นจะมีเฉพาะแคนอย่างเดียว ท่วงทำนองการลำก็เนิบช้า อ่อนหวาน ไม่เร้าใจ ไม่มีการพ้องประกอบจังหวะดนตรีปัจจุบันใช้วงแคนทั้งวง (แคน พิณ โปงลาง ไหซอง กลอง ฉิ่ง ฉาบ ฯลฯ)

6. เวที

เมื่อก่อนแสดงกันบนพื้นมีเสื่อปู แต่ปัจจุบันมีการพัฒนามาเป็นการแสดงบนเวที ยกพื้นสูงประมาณ 1 เมตร กว้างยาวพอสมควรเหมาะสมกับจำนวนผู้แสดงและเครื่องดนตรี โดยทุกคนจะประจำอยู่บนเวทีไม่มีการเข้าออกตามขั้นตอนเหมือนหมอลำเรื่อง เมื่อฝ่ายชายลำฝ่ายหญิงก็ต้องพ้องเกี่ยวประกอบ 2736 ผดุงสุข 1. ศิลจาริกดนตรี เวทีจำเป็นต้องกว้างพอประมาณ คือกว้างยาวประมาณ 3 x 7 เมตร

ส่วนฉากนั้นด้านหลังเพื่อให้เป็นสัดส่วน แต่มีใช้เพื่อประกอบบรรยากาศในเรื่องเหมือนหมอลำหมู่(ปิติ แสนโคตร. “ผญาฮั้วดอนตาล”. สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสานเล่ม 8. หน้า 2735

7. ขั้นตอนการแสดง

ขั้นแรก เป็นการเริ่มแสดงโดยฝ่ายชายหรือหญิงจะเริ่มลำด้วยบทไหว้ครูก่อนทั้งสองฝ่าย

ขั้นที่สอง หลังจากการไหว้ครูเสร็จแล้วฝ่ายชายจะลำเกี่ยวเป็นการทักทายถามข่าว และฝ่ายหญิงก็จะตอบ

จากนั้นก็ลำบทเกี่ยวพาราสักกันไปเรื่อยๆ ตลอดจนการลำยกย่องเจ้าภาพ กล่าวเป็นการประชาสัมพันธ์งานที่จัดขึ้นเพื่อจุดประสงค์ใด ในขณะที่ทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงได้ตอบผญานี้จะมีทั้งการเกี่ยวชมความงาม บทคัดพ้อ บทบทรัก บทสรวล เป็นต้น ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงโอกาสในการแสดงด้วย

ส่วนมากในขณะที่ฝ่ายหญิงและชายลำได้ตอบกรรมและปฏิภาณกันอยู่นั้น คนดูจะเกิดความประทับใจในเนื้อความก็จะมีการให้รางวัลคนลำ เช่น การให้เงิน เป็นต้น หมอลำก็จะลำผญากลอนอวยพรให้กับผู้มีน้ำใจก่อนแล้วจึงวกเข้าเรื่องขณะที่กำลังเนิ่นอยู่ ในช่วงนี้จะเป็นการแสดงความสามารถของหมอลำ คือการลำด้วยกลอนสดหรือปรับเปลี่ยนกลอนให้เข้ากับสถานการณ์ในช่วงนี้ให้สอดคล้องและเหมาะสมให้ได้ บางครั้งก็นำเนื้อเรื่องจากวรรณกรรมพื้นบ้านมาลำเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ เช่น เรื่องสินไซ กาละเกด จำปาดินหรือขุนนางอ้าว ฯลฯ การแสดงดำเนินไปเรื่อยๆ จนถึงขั้นสุดท้ายจะเป็นการเกี่ยวลา (ปิติ แสนโคตร. “ผญาฮั้วดอนตาล”. สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสานเล่ม 8. หน้า 2736)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

สิริกานต์ เทียงพิมล (2546). ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สิ่งประดิษฐ์จากแป้งสาลี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษา ค้นคว้าและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน 2) ยกร่างหลักสูตร 3) ทดลองใช้หลักสูตร 4) ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดเจตคติต่อวิชางานประดิษฐ์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และหลังใช้หลักสูตรท้องถิ่นแล้วนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชางานประดิษฐ์โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85

บุภาพร สารจันทร์ (2548) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การย้อมสีผ้าไหมแพรวาด้วยวัสดุธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการปฏิบัติงานของนักเรียน 3) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และ 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตร มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนวางแผนการจัดทำ หรือยกร่างหลักสูตร 2) ขั้นตอนการจัดทำเอกสารหลักสูตร 3) ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร 4) ขั้นตอนนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และ 5) ขั้นตอนประเมินผลหลังนำหลักสูตรไปใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้ 1) หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการย้อมสีผ้าไหมแพรวาด้วยวัสดุธรรมชาติ 2) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร 3) แผนการจัดการเรียนรู้ วิชางานบ้าน เรื่องการย้อมสีผ้าไหมแพรวาด้วยวัสดุธรรมชาติ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) แบบประเมินความสามารถด้านการปฏิบัติงาน และ 6) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพสูง ผลการพัฒนาความสามารถด้านการปฏิบัติงานนักเรียนผ่านเกณฑ์ในระดับดี นักเรียนร้อยละ 82.66 มีคะแนนสูงกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม ผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตร พบว่าควรเปิดโอกาสให้โรงเรียนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและต้องการให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มสาระอื่นๆ

ศศิธร วิศพันธุ์ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนกับหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง หัตถกรรมกรงนกเขาขาว 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง หัตถกรรมกรงนกเขาขาว ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และ 3) การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนา อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และนักเรียนมีความคิดเห็นว่า มีความรู้เกี่ยวกับหัตถกรรมกรงนกเขาขาวเพิ่มขึ้น ภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและส่งเสริมเป็นอาชีพได้

ฐานิยา คล้ายทอง (2551) การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง การเสริมสร้างความสามัคคีและสันติสุข สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตการศึกษาสงขลา เขต 3 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 44 คน ได้มาโดยสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์แผนการจัดการเรียนรู้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนเอง ใช้เวลาทดลอง 14 ชั่วโมง แบบแผนการวิจัยเป็นแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว มีการสอบก่อนและหลังทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) โดยใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test for Dependent) ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง การเสริมสร้างความสามัคคีและสันติสุข ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเนื่องจาก

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องการเสริมสร้างความสามัคคีและสันติสุข สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องการเสริมสร้างความสามัคคีและสันติสุข โดยรวมอยู่ในระดับดี

วรณัน ปรีเปรม (2555) การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องหัตถกรรมจากกะลามะพร้าว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล 1 (เยี่ยมเกษรสุวรรณ) อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนหลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องหัตถกรรมจากกะลามะพร้าว 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังใช้หลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องหัตถกรรมจากกะลามะพร้าว ขั้นตอนดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอนคือ 1)การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2)การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่น 3)การทดลองใช้หลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล 1 (เยี่ยมเกษรสุวรรณ) อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีความคิดเห็นว่ามีความรู้เกี่ยวกับหัตถกรรมจากกะลามะพร้าวเพิ่มขึ้นภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของท้องถิ่นตนเองสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถพัฒนาเป็นแนวทางสู่อาชีพในอนาคต

ณัฐพร ดอกจันทร์ (2555) การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเรือมอันเร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเรื่อง การแสดงพื้นบ้านเรือมอันเร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนหลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเรือมอันเร
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเรือมอันเร

ขั้นตอนดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอนคือ

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
2. การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
3. การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองโคง

“สุรวิทยาคม” อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนในการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเรือมอันเร มีความภูมิใจในศิลปะการแสดงพื้นบ้านท้องถิ่นตนเอง มีความรู้เกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านเรือมอันเรเพิ่มขึ้น สามารถแสดงการแสดงพื้นบ้านเรือมอันเรได้ และมีความคิดเห็นว่าการให้มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องอื่นๆ จึงเห็นควรนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเรือมอันเรมาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้

สินีนากู ทองวัฒนา (2555) การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง หางหงส์ ชงตะขาบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องหางหงส์ ชงตะขาบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนหลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องหางหงส์ ชงตะขาบ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากใช้หลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง หางหงส์ ชงตะขาบ

โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ขั้นที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนวัดไก่อี๋ย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ และนักเรียนมีความคิดเห็นว่า มีความรู้เกี่ยวกับ เรื่องหางหงส์ ชงตะขาบ เพิ่มมากขึ้น และภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงลำผญา ดำนานมุกดาหาร การจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นการนำสาระการเรียนรู้ เรื่องการแสดงพื้นบ้าน ลำผญาดำนานมุกดาหาร มาจัดเป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านลำผญาดำนานมุกดาหาร ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนคอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนคอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการทดลองสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนคอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 30 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วย การสุ่มดังนี้ โรงเรียนชุมชนคอนตาล มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งหมด 2 ห้องเรียน จำนวน 60 คน แต่ละห้องมีนักเรียนกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อนคละกัน ได้ห้อง 5/2 ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนชุมชนคอนตาล โดยการเลือกแบบเจาะจง เพราะว่าโรงเรียนชุมชนคอนตาลเป็นโรงเรียนประจำอำเภอ มีวิทยากรท้องถิ่นและศูนย์การเรียนรู้ประจำโรงเรียน และเป็นอีกโรงเรียนหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกเข้าไปแสดงในงานประจำจังหวัดมุกดาหาร และมีการแสดงประเพณีและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของท้องถิ่น การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหารก็เป็นชุดการแสดงหนึ่งในงานประจำปีจังหวัดมุกดาหารและเป็นการต้อนรับแขกที่มาเยือน

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อน ลำพญาตำนานมุกดาหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยมีวิธีในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีประเด็นที่ศึกษาดังนี้ คือ หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร เขต 1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประวัติความเป็นมาของจังหวัดมุกดาหาร และศึกษาจากเอกสารต่างๆและจากการสอบถามสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น

1.2 ในเรื่องของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น นำความรู้เกี่ยวกับเรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อน ลำพญาตำนานมุกดาหาร มาวิเคราะห์เรียบเรียง ตามประเด็นดังนี้

- 1.2.1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของลำพญา
- 1.2.2 การอ่านกลอนลำพญา
- 1.2.3 การฝึกออกเสียงตามทำนอง(การลำพญาประกอบจังหวะดนตรี)
- 1.2.4 การแสดงท่าทางประกอบการลำพญา
- 1.2.5 การนำเสนอผลงาน

1.3 นำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร ให้ผู้เชี่ยวชาญ การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร และคุณครูในโรงเรียนมาร่วมวิพากษ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของหลักสูตร เวลาเรียน และความเหมาะสมสอดคล้องกับนักเรียน ผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

1) นายสิทธิศักดิ์ สุวรรณเก	วิทยากรท้องถิ่น
2) นางสาวรัตน์ ประทุมลี	ครูชำนาญการพิเศษ
3) นางมณฑิลา ศรีลาศักดิ์	ครูชำนาญการพิเศษ
4) นางสาวผ่อง อุ่นเมือง	ครูนาฏศิลป์
5) นางนริศรา ขาวทอง	ครูชำนาญการพิเศษ
6) นางสุกัญญา พงคะชา	ครูชำนาญการพิเศษ
7) นางลดาวัลย์ ปั่นด้าย	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
8) นางกาญจนา บุรณกิจ	ครูชำนาญการพิเศษ
9) นางภัทรธิดา อินพรมมา	ครูชำนาญการพิเศษ

ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ในส่วนของสาระการเรียนรู้และเวลาเรียน

1.4 นำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร เสนอต่อนายวิจิต คนไว ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนคอนตาล และกรรมการสถานศึกษา เพื่อร่วมพิจารณาทบทวนความเหมาะสมสอดคล้องกับนักเรียนและเวลาเรียน

2. ขั้นที่ 2 การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

การนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยจัดทำเป็นรายวิชาใหม่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 กำหนดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เมื่อนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร ผู้เชี่ยวชาญการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร มาร่วมวิพากษ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เวลาเรียน และความเหมาะสมสอดคล้องกับนักเรียนแล้ว ซึ่งได้หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

2.1.1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของลำพญา

2.1.2 การอ่านกลอนลำพญา

2.1.3 การฝึกร้องเสียงตามทำนอง(การลำพญาประกอบจังหวะดนตรี)

2.1.4 การแสดงท่าทางประกอบการลำพญา

2.1.5 การนำเสนอผลงาน

2.2 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ร่วมกับนางสมพงษ์ อุ่นเมืองครูนาฏศิลป์โรงเรียนชุมชนคอนตาล เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร ซึ่งมีรายละเอียดมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

มาตรฐาน 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

2.3 กำหนดตัวชี้วัด ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัด ร่วมกับนางสมพงษ์ อุ่นเมืองครูนาฏศิลป์โรงเรียนชุมชนคอนตาล โดยการวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มาตรฐาน 3.2 ดังแสดงในตาราง

มาตรฐาน 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ป.5	1. เปรียบเทียบการแสดงประเภทต่างๆของไทยในแต่ละท้องถิ่น	นาฏศิลป์พื้นบ้าน - ความหมาย - ที่มา - วัฒนธรรม - ลักษณะเฉพาะ	ลักษณะเฉพาะของนาฏศิลป์พื้นบ้านมุกดาหาร
	2. ระบุนหรือแสดงนาฏศิลป์นาฏศิลป์พื้นบ้านที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและประเพณี	รูปแบบการแสดงประเภทต่าง ๆ นาฏศิลป์พื้นเมือง	แสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน ฟ้อน ลำพญาตำนานมุกดาหาร

จากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ตัวชี้วัดมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) รู้ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ
- 2) เข้าใจการอ่านกลอนลำพญา
- 3) ฟังออกเสียงตามทำนอง(การลำพญาประกอบจังหวะดนตรี)
- 4) แสดงท่าทางประกอบการลำพญา
- 5) สามารถนำเสนอผลงานได้

2.4 จัดทำคำอธิบายรายวิชา ผู้วิจัยได้นำตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ และเวลาเรียน ที่กำหนดมาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา

เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความเป็นมาและความสำคัญของการลำพญา เห็นคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของการลำพญา อนุรักษ์การลำพญาและสืบทอดต่อไป

2.5 จัดทำหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้มาจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำสาระการเรียนรู้มาวิเคราะห์แยกเป็นหัวข้อเรื่อง แล้วนำหัวข้อเรื่องมาทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ และกำหนดเวลาของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ตามความเหมาะสม มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง

ตาราง 2 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การลำพญา

หน่วย การเรียนรู้	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา
ก่อนเรียน		
1.	ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของลำพญา	2 ชั่วโมง
2.	การอ่านกลอนลำพญา	4 ชั่วโมง
3.	การฝึกร้องเสียงตามทำนอง(การลำพญาประกอบจังหวะดนตรี)	6 ชั่วโมง
4.	การแสดงท่าทางประกอบการลำพญา	7 ชั่วโมง
5.	การนำเสนอผลงาน	1 ชั่วโมง
หลังเรียน		
รวม		20 ชั่วโมง

2.6 นำหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5 หน่วย เวลา 20 ชั่วโมง เสนอต่อฝ่ายวิชาการนางลดาวัลย์ ปั่นตุ้ยโรงเรียนชุมชนคอนตาล พิจารณาความเหมาะสมของสาระการเรียนรู้และเวลาเรียน เพื่อนำไปจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

2.7 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขเวลาเรียน ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของลำพญา เป็น 2 ชั่วโมง หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านกลอนลำพญา เป็น 4 ชั่วโมง หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การฝึกร้องเสียงตามทำนอง (การลำพญาประกอบจังหวะดนตรี) เป็น 6 ชั่วโมง และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การแสดงท่าทางประกอบการลำพญา เป็น 7 ชั่วโมง หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การนำเสนอผลงาน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การลำผญาต่อ

หน่วย การเรียนรู้	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา
	ก่อนเรียน	
1.	ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของลำผญา	2 ชั่วโมง
2.	การอ่านกลอนลำผญา	4 ชั่วโมง
3.	การฝึกออกเสียงตามทำนอง(การลำผญาประกอบจังหวะดนตรี)	6 ชั่วโมง
4.	การแสดงท่าทางประกอบการลำผญา	7 ชั่วโมง
5.	การนำเสนอผลงาน	1 ชั่วโมง
	หลังเรียน	
	รวม	20 ชั่วโมง

2.8 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา และนำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้มาพิจารณาจัดทำรายละเอียดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละแผน การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวัดและประเมินผล จำนวน 10 แผน เวลา 20 ชั่วโมง

2.9 ผู้วิจัยได้นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน คือ นางสุภารัตน์ ประทุมดี ครูชำนาญการพิเศษ นางมณฑิ ศรีลาศักดิ์ ครูชำนาญการพิเศษ นางสมพ้อง อุ่นเมือง ครูนาฏศิลป์นางนริศรา ขาวของ ครูชำนาญการพิเศษ นางสุกัญญา พงคะชา ครูชำนาญการพิเศษ นางลดาวัลย์ ปั่นด้อย หัวหน้าฝ่ายวิชาการ นางกาญจนา บุรณกิจ ครูชำนาญการพิเศษ นางภัทรธิดา อินพรมมา ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนชุมชนคอนตาล เพื่อประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง เรื่องพ็อนลำผญาดำนานมุกดาหาร

2.10 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง พ็อนลำผญาดำนานมุกดาหาร ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ในส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้ปรับรายการประเมินให้สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ ในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นสอนให้นักเรียนศึกษาจากปราชญ์ชาวบ้าน แล้วบันทึกข้อมูลลงสมุด

3. ขั้นที่ 3 การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องพ็อนลำผญาดำนานมุกดาหารไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงทดลองดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยให้นักคลในท้องถิ่นเข้า

มามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกัน และคงอยู่ในชุมชนอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน

3.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนชุมชนคอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการและจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.3 เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนชุมชนคอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เดียวกันกับที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ฟ้าอันล้ำค่าผืนดินมุกดาหาร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้
2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ฟ้าอันล้ำค่าผืนดินมุกดาหาร

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

1.1 วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้มาพิจารณาจัดทำรายละเอียดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวัดผลประเมินผล สื่อ และแหล่งเรียนรู้

1.2 นำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน เวลา 20 ชั่วโมง ที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธาน และกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้แก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน คือ นางสุดา รัตน์ ประทุมลี ครูชำนาญการพิเศษ นางมลฤดี ศรีลาศักดิ์ ครูชำนาญการพิเศษ นางสมพอง อุ่นเมือง ครู

นางกุศลปิ่นนางนริสรา ขวาชอง ครูชำนาญการพิเศษ นางสุกัญญา พงคะชา ครูชำนาญการพิเศษ นางลดาวัลย์ ปั่นด้อย หัวหน้าฝ่ายวิชาการ นางกาญจนา บุณณกิจ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนคอนตาล เพื่อพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของรายละเอียดในแผนการจัดการเรียนรู้

1.4 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จนได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบ

2.2 ศึกษาและวิเคราะห์ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบเขตสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ แล้วกำหนดค่าน้ำหนักจำนวนข้อสอบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ร่วมกับครูผู้สอนนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนคอนตาล เพื่อกำหนดจำนวนข้อสอบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบเลือก 4 ตัวเลือก มีวิธีตรวจให้คะแนนแบบถูกให้ 1 คะแนน ผิดให้ 0 คะแนน จำนวน 20 ข้อ ตามโครงสร้างตารางวิเคราะห์จำนวนข้อสอบ ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

หน่วย การเรียนรู้	เรื่อง	น้ำหนัก จำนวนข้อสอบ	จำนวน ข้อสอบ ที่สร้างขึ้น
1	ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ	5	8
2	การอ่านกลอนลำพญา	3	6
3	การฝึกออกเสียงตามทำนอง (การลำพญาประกอบ จังหวะดนตรี)	12	16
รวม		20	30

2.4 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น เสนอต่อประธานและกรรมการควบคุม
ปริญญานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.5 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญ นางสุภารัตน์
ประทุมลี ครูชำนาญการพิเศษ นางมณฑุณี ศรีลาศักดิ์ ครูชำนาญการพิเศษ นางสมพ้อง อุ่นเมือง ครู
ชำนาญการพิเศษ นางนริสรา ขวาชองครูชำนาญการพิเศษ นางสุกัญญา พงคะชา ครูชำนาญการพิเศษ
นางลดาวัลย์ ปั่นด้อย ครูชำนาญการพิเศษ นางกาญจนา บุณณกิจ ครูชำนาญการพิเศษ นางภัทรธิดา

อินพรมมา ครูชำนาญการพิเศษ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC (ทองพันช์ นาสมบัติ. 2546: 62; อ้างอิงจาก บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. ม.ป.ป.)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นในแต่ละข้อของผู้มี
 ประสพการณ์ทั้งหมด
 N แทน จำนวนของผู้มีประสพการณ์

กำหนดระดับความคิดเห็นไว้ดังนี้

- 1 หมายถึง ไม่พอใจว่าข้อสอบไม่ได้วัดความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น
- 0 หมายถึง ไม่พอใจว่าข้อสอบวัดความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น
- +1 หมายถึง ไม่พอใจว่าข้อสอบได้วัดความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น

ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญในข้อใดมีค่ามากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 ถือว่ามีความสอดคล้องสามารถนำไปใช้ได้ แต่ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในข้อใดมีค่าน้อยกว่า 0.50 ถือว่าไม่มีความสอดคล้อง ผู้วิจัยจะดำเนินการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้

2.6 จากผลการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 คน พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อสอบจำนวน 30 ข้อ จึงได้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.7 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนชุมชนดอนตาล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายของข้อสอบ ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบแล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพเข้าเกณฑ์ จำนวน 20 ข้อ นำไปวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ค่าความยากง่ายรายข้ออยู่ระหว่าง 0.35 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.24 - 0.91 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.81

3. แบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีขั้นตอนดำเนินการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมิน จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินและ
ศึกษาระบบการเรียนรู้ท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น

3.2 กำหนดกรอบในการสร้างแบบประเมิน ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน คือความเหมาะสม
และความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.3 สร้างแบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มี
ความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

3.4 การวิเคราะห์ค่าคะแนนจากการประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยการคำนวณ
คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีระดับความเหมาะสมและการแปลความหมายดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เหมาะสมมาก

คะแนน 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย คะแนนความเหมาะสมและความสอดคล้องของ
แผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร แบ่งออกเป็น 5 ระดับ
ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.00 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.00 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.00 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

3.5 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้น เสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมปริญญาบัตรเพื่อ
ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
เรื่อง ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

4.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องจากการสร้าง
แบบสอบถาม

4.2 กำหนดกรอบในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากใช้สาระ
การเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร

4.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร

4.4 นำแบบทดสอบความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 หลังจากการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร เสนอต่อประธานและกรรมการควบคุม ประเมินนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน คือนางสุภารัตน์ ประทุมดี ครูชำนาญการพิเศษ นางมลฤดี ศรีลาศักดิ์ ครูชำนาญการพิเศษ นางสมพงษ์ อุ่นเมือง ครู อนุบาลปิ่นางนริศรา ขวาชอง ครูชำนาญการพิเศษ นางสุกัญญา พงคะชา ครูชำนาญการพิเศษ นาง ลดาวัลย์ ปั่นด้อย หัวหน้าฝ่ายวิชาการ นางกาญจนา บุรณกิจ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนคอนตาล เพื่อตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามและภาษาที่ใช้

4.6 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจนได้แบบสอบถาม ที่สมบูรณ์ แล้วจึงนำไปใช้ในการวิจัย

5. การรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โดยมี รายละเอียดดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร จากเอกสารต่างๆ และเก็บ รวบรวมภาคสนามโดยวิธีการสัมภาษณ์ สังเกต ถ่ายภาพ บันทึกเสียงและจดบันทึก
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นก่อนนำไปใช้ โดยใช้แบบ ประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เก็บรวบรวม ข้อมูลในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น

6. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โดยมี รายละเอียด ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นก่อนนำไปใช้ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และ หลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ dependent และค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
2. ผลการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
3. ผลการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร โดยกำหนดขั้นตอนในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 3 ขั้นตอน ดังนี้ คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหารและการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 2) การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร มาจัดเป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม มีการกำหนดสาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ และ 3) การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนชุมชนคอนตาล อำเภอคอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน

ผลการศึกษาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร

ผู้วิจัยได้รวบรวมสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร จากเอกสารต่างๆ และจากการสอบถาม สัมภาษณ์ผู้รู้ในท้องถิ่น จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 8 คน ตรวจสอบเพื่อพิจารณาความถูกต้องของสาระการเรียนรู้ เวลาเรียนและความเหมาะสมสอดคล้องกับนักเรียนซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของลำพญา
2. การอ่านกลอนลำพญา

3. การฝึกออกเสียงตามทำนอง(การลำผญาประกอบจังหวะดนตรี)
4. การแสดงท่าทางประกอบการลำผญา
5. การนำเสนอผลงาน

สำหรับเวลาเรียน ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าควรใช้เวลาเรียนประมาณ 18-20 ชั่วโมง ในแต่ละหัวข้อผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเรื่องเวลาเรียน สรุปได้ว่า เรื่องประวัติความเป็นมาและความสำคัญ ควรใช้เวลาเรียนประมาณ 2 ชั่วโมง การอ่านกลอนลำผญา 4 ชั่วโมง การฝึกออกเสียงตามทำนอง(การลำผญาประกอบจังหวะดนตรี) 6 ชั่วโมง การแสดงท่าทางประกอบการลำผญา ควรใช้เวลาประมาณ 7 ชั่วโมง เพราะว่าลักษณะท่ารามีทั้งหมด 4 ท่าและการร้องบทกลอนลำผญาต้องใช้ภาษาท้องถิ่นในการขับร้อง นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์และการขับร้องจึงต้องใช้เวลาเรียนหลายชั่วโมง ทั้งนี้เวลาเรียนสามารถที่จะปรับเปลี่ยนเพื่อให้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนได้ และการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำผญาตำนานมุกดาหารมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้น ควรจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม

ผลการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ผลการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำผญาตำนานมุกดาหาร

ผู้วิจัยได้พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำผญาตำนานมุกดาหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นโดยการทำแผนการจัดการเรียนรู้ มีหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 4 หน่วย หน่วยที่ 1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของลำผญา หน่วยที่ 2 การอ่านกลอนลำผญา หน่วยที่ 3 การฝึกออกเสียงตามทำนอง (การลำผญาประกอบจังหวะดนตรี) หน่วยที่ 4 การแสดงท่าทางประกอบการลำผญา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน เวลา 20 ชั่วโมง (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข หน้าที่ 78 - 87)

ผลการประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำผญาตำนานมุกดาหาร

ผู้วิจัยได้นำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำผญาตำนานมุกดาหาร ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำผญาตำนานมุกดาหาร

ปรากฏผลดัง ตาราง 5

ตาราง 5 การประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้
ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
	ตัวชี้วัด			
1.	กำหนดตัวชี้วัดชัดเจน	4.40	0.49	มาก
2.	สอดคล้องกับเนื้อหาเรื่องลำพญาตำนานมุกดาหาร	4.80	0.40	มากที่สุด
3.	ระบุพฤติกรรมได้ชัดเจน	4.00	0.89	มาก
4.	เนื้อหาสอดคล้องกับตัวชี้วัด	4.60	0.49	มากที่สุด
5.	เนื้อหาเหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น	5.00	0.00	มากที่สุด
6.	เนื้อเรื่องให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน	4.80	0.40	มากที่สุด
7.	ตรงตามเนื้อหาวิชา	4.80	0.40	มากที่สุด
8.	สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับตัวชี้วัด	4.80	0.40	มากที่สุด
9.	สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.40	0.80	มาก
10.	สาระของเรื่องมีประโยชน์ต่อผู้เรียน	4.40	0.49	มาก
11.	เรียบเรียงเนื้อหาได้ดี	4.60	0.49	มากที่สุด
12.	สำนวนภาษาเหมาะสมกับผู้เรียน	4.40	0.49	มาก
13.	มีความยากง่ายพอเหมาะ	4.00	0.63	มาก
14.	มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.00	0.63	มาก
15.	เนื้อหามีความถูกต้องและเป็นจริงกระบวนการเรียนรู้	4.80	0.40	มากที่สุด
16.	สอดคล้องกับเนื้อหาเรื่องลำพญา	4.60	0.49	มากที่สุด
17.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับตัวชี้วัด	4.00	0.63	มาก
18.	กิจกรรมเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.00	0.49	มาก
19.	กิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอน	4.20	0.75	มาก
20.	เร้าความสนใจของผู้เรียน	4.20	0.75	มาก
21.	เหมาะสมกับเวลา	4.60	0.49	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.47	0.52	มาก

จากตาราง 5 การประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผลปรากฏว่ามีความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในส่วนของแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร ในส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้ปรับรายการประเมินให้สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย

ผลการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้

ผลการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในส่วนของแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร ในส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยได้ปรับรายการประเมินให้สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ ในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นสอนผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษาจากใบความรู้และผู้รู้ในท้องถิ่น แล้วบันทึกลงสมุด

ผลการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้นำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร เป็นการเรียนรู้ภาคทฤษฎีก่อน แล้วจึงเรียนภาคปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนสามารถแสดงการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร ได้ และในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ นักเรียนได้ทำแบบฝึกหัดเพื่อตรวจสอบความเข้าใจซึ่งในการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปใช้ มีรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง ประวัติความเป็นมา และความสำคัญของการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร ผู้วิจัยได้ทำการสอนด้วยตนเอง ในขั้นนำเข้าสู่บทเรียนเป็นการสนทนาเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านที่นักเรียนรู้จักและพบเห็นในท้องถิ่น นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น ขั้นต่อไปเป็นการสนทนาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและความสำคัญการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร และให้นักเรียนบันทึกลงในสมุดและสื่อนักเรียนออกมาเล่าเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร ในเรื่องที่นักเรียนรู้ นักเรียนทุกคนให้ความสนใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ร่วมกันทำงานกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ ในขั้นนำเสนอผลงานกลุ่ม นักเรียนได้นำเสนอผลงานกลุ่มในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ในขั้นสรุปนักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดได้ผ่านเกณฑ์

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย และ โอกาสที่ใช้ในการแสดง ผู้วิจัยได้ทำการสอนด้วยตนเอง เป็นการสนทนาถึงรูปแบบการแสดง และเครื่องแต่งกาย โดยให้นักเรียนศึกษาจากใบความรู้ที่ผู้วิจัยแจกให้ นักเรียนได้ศึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและให้นักเรียนนำเสนอเครื่องแต่งกายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเครื่องแต่งกายที่เรียนมาในชั่วโมงต่อไป ในขั้นเสนองานกลุ่ม นักเรียนได้นำเสนอผลงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ในขั้นสรุปนักเรียนส่วนใหญ่สามารถทำแบบฝึกหัดได้ผ่านเกณฑ์ ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2 ชั่วโมง

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง ลักษณะท่าทางและการร้องบทกลอน ท่าทางมีทั้งหมด 4 ท่า ผู้วิจัยได้ทำการสอนร่วมกับวิทยากรท้องถิ่น สาธิตท่าทางการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหารและการขับร้องลำพญา ในขั้นนำผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบว่าวิทยากรท้องถิ่นจะมาให้ความรู้ และสาธิตท่าทางการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหารและการขับร้องลำพญา นักเรียนให้ความสนใจเป็นอย่างดี ในขั้นสอนนักเรียนให้ความสนใจเป็นอย่างดีทุกขั้นตอนตั้งแต่ท่าแรกจนท่าสุดท้าย นักเรียนมีความตั้งใจในการฝึกการขับร้องลำพญา นักเรียนมีความสนุกสนานในการฝึกและมีการช่วยเหลือในการฝึกร้องและฝึกท่าของนักเรียน นักเรียนซักถามวิทยากรท้องถิ่นในส่วนที่นักเรียนไม่เข้าใจ ในขั้นเสนองานกลุ่มนักเรียนให้ความสนใจและตั้งใจในการนำเสนอผลงานของกลุ่มของตนเอง นักเรียนมีความภาคภูมิใจและพยายามทำการแสดงกลุ่มของตนเองออกมาให้ดีที่สุด ในขั้นสรุปครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนนั้น ได้จากการฝึกปฏิบัติการแสดงพื้นบ้านลำพญา เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพอดีกับที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากนักเรียนมีความพยายามและตั้งใจในการฝึกปฏิบัติ ช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม วิทยากรในท้องถิ่นและผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ทั่วถึง ในขั้นสรุปนักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดได้ผ่านเกณฑ์ และใช้เวลาในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมด 15 ชั่วโมง

ผลการประเมินผลจากแบบฝึกหัดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

หลังจากสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแผนการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนจากการทำแบบฝึกหัดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ผลการประเมินผลจากผลงาน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การนำเสนอผลงาน นักเรียนได้ปฏิบัติงานกลุ่ม กลุ่มละ 10 คน 3 กลุ่ม นักเรียนมีความเข้าใจในรูปแบบของการแสดงพื้นบ้านลำพญาตำนานมุกดาหารและนักเรียนส่วนใหญ่สามารถลำพญาและแสดงท่าทางประกอบจังหวะได้ดีตามพื้นฐานการแสดงและเคลื่อนไหวของนักเรียนแต่ละบุคคล

ผลการประเมินผลจากแบบทดสอบวัดผลประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร ปรากฏดังใน ตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ไม่ผ่านเกณฑ์และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 30 คน ที่เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร

จำนวนนักเรียน (คน)	นักเรียนผ่านเกณฑ์		นักเรียนไม่ผ่าน เกณฑ์		คะแนนผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน (20 คะแนน)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ
38	38	100.00	0	0	16.24	81.18

หมายเหตุ คะแนนที่ถือว่าผ่านเกณฑ์ คือ นักเรียนต้องทำคะแนนได้ร้อยละ 70 คะแนน ของคะแนนเต็ม

จาก ตาราง 6 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งหมดผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 100.00

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนกับหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง การแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร

การประเมิน	ผลการวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์				
	N	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p
ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน (20 คะแนน)	30	9.7	2.25	20.38*	0.00
ผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (20 คะแนน)	30	18	1.02		

*P<.05

ผลจากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร

จากการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน หลังจากที่ได้เรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร นักเรียนให้ความเห็นและสามารถสรุปได้ดังนี้

1. จากการที่มีการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนคิดว่าตัวนักเรียนเองมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองหรือไม่เพราะเหตุใด นักเรียนมีความคิดเห็นว่า นักเรียนมีความรู้สึภาคภูมิใจ “...เพราะการแสดงฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหารเป็นการแสดงอีกอย่างหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดมุกดาหาร...” “...การแสดงนี้ใช้สำหรับต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองที่มาเยี่ยมเยียนงานประจำจังหวัด...” “...ได้เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์การแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร...”

2. นักเรียนคิดว่าหลังจากที่เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านเพิ่มมากขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด นักเรียนมีความคิดเห็นว่า “...ได้รู้ความสำคัญของการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร...” “...ได้รู้ประวัติความเป็นมาของการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร...” “...ได้รู้อุปกรณ์การแสดงและการแต่งกายของการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร...” “...ได้ฝึกร้องและฝึกปฏิบัติทำรำฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร...” สังเกตได้จากการที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้เร็วและสามารถนำเสนอผลงานการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหารได้ สวยงามเป็นที่น่าพอใจและนักเรียนสามารถทำคะแนนการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ได้สูงกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนต้องการให้มีการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในเรื่องอื่นๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่เพราะเหตุใด นักเรียนมีความคิดเห็นว่า “...ควรนำการแสดงอื่นๆ ในจังหวัดมุกดาหาร

เช่น การฟ้อนผู้ไท โซ่ถึงบั้ง...” “... นำการแสดงในท้องถิ่นต่างๆมาแลกเปลี่ยนกับท้องถิ่นของตัวเอง เพื่อช่วยกันอนุรักษ์และเผยแพร่ต่อไป...” การนำการแสดงพื้นบ้านในเรื่องอื่นๆ มาใช้ในการจัดการเรียน การสอนเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความรักในท้องถิ่นตัวเองและเห็นความสำคัญของการแสดง พื้นบ้านในท้องถิ่นอื่นๆที่ควรอนุรักษ์ และนักเรียนจะได้เรียนรู้ในเรื่องท้องถิ่นของตัวเอง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีการดำเนินการวิจัยและพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหารในครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนในการนำการแสดงพื้นบ้านในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นที่จะสืบทอดรักษาสาระที่มีในท้องถิ่น และยังปลูกฝังให้นักเรียนซาบซึ้งเกิดความรักในถิ่นฐานบ้านเกิด เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านในท้องถิ่นมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเผยแพร่ต่อไป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนคอนตาล อำเภอกอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มโดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร และการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น แล้วนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องของสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และความเหมาะสมสอดคล้องกับนักเรียน ปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอต่อที่ประชุมโรงเรียนชุมชนคอนตาล เพื่อร่วมพิจารณาทบทวนความเหมาะสมสอดคล้องกับนักเรียนและเวลาเรียน

ขั้นที่ 2 การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร มาจัดทำเป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการทำแผนการจัดการเรียนรู้ มีหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 4 หน่วย หน่วยที่ 1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของลำพญา หน่วยที่ 2 การอ่านกลอนลำพญา หน่วยที่ 3 การฝึกร้องเสียงตามทำนอง (การลำพญาประกอบจังหวะดนตรี) หน่วยที่ 4 การแสดงท่าทางประกอบการลำพญาและมีการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน เวลา 20 ชั่วโมง แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร แล้วปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหารที่พัฒนาขึ้น ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนชุมชนคอนตาล อำเภอคอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน ดำเนินการทดลองโดยทดสอบก่อนเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้และเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำการทดสอบหลังเรียน และศึกษาความเห็นของนักเรียนจากการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้
2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร จากเอกสารต่างๆและเก็บรวบรวมภาคสนามโดยมีวิธีการสัมภาษณ์ สังเกต ถ่ายภาพ บันทึกเสียงและจดบันทึก
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นก่อนนำไปใช้ โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เก็บรวบรวมข้อมูลในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน หลังจากการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นก่อนนำไปใช้ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ dependent และค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ มีแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน เวลาเรียน 20 ชั่วโมง และจากการประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น พบว่ามีความเหมาะสม
2. ผลการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร มีผลเกิดกับผู้เรียน ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร นักเรียนให้ความคิดเห็นว่ามีความรู้สึกภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง นักเรียนมีความรู้เรื่องการแสดงพื้นบ้านในท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

อภิปรายผล

การวิจัยเพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยกำหนดขั้นตอนในการพัฒนา 3 ขั้นตอน คือการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การดำเนินการในแต่ละขั้นตอนมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า สาระและมาตรฐานการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น แล้วพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่โรงเรียนหรือครู และนักเรียนร่วมกันสร้างขึ้นเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในชีวิตจริง เรียนแล้วเกิดการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีคุณภาพและเป็นสมาชิกที่ดีต่อสังคมอย่างมีความสุข(วรรณิการ์ แฉ่มเกษร, 2540: 37) ดังนั้นการนำเอาองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอน จึงต้องจัดทำอย่างมีกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนควรมีการให้ความรู้จากวิทยากรท้องถิ่นร่วมกับครูผู้สอน

ขั้นที่ 2 การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร มาจัดทำเป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน เวลา 20 ชั่วโมง โดยการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับความเหมาะสมมาก จากผลการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 คน พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อสอบ จำนวน 30 ข้อ จึงได้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนชุมชนคอนตาล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายของข้อสอบ ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบแล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพเข้าเกณฑ์จำนวน 20 ข้อ นำไปวิเคราะห์

คุณภาพแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ค่าความยากง่ายรายข้ออยู่ระหว่าง 0.35 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.24 - 0.91 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.81 ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญในข้อใดมีค่ามากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 ถือว่ามีความสอดคล้องสามารถนำไปใช้ได้ แต่ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในข้อใดมีค่าน้อยกว่า 0.50 ถือว่าไม่มีความสอดคล้อง เนื่องจากผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง และเมื่อพบข้อบกพร่องหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนใดก็นำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหารที่พัฒนาขึ้น ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนชุมชนคอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน มีผลปรากฏดังนี้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร จะเรียนภาคทฤษฎีก่อนเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและความสำคัญของลำพญา หลังจากนั้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ครบทั้งด้านเนื้อหาและการลำพญาและแสดงท่าทางประกอบ สาระการเรียนรู้นี้ต้องอาศัยความชำนาญในการใช้ภาษา ผู้วิจัยได้เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้ สาธิตการลำพญาและคอยให้คำแนะนำ จึงส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจในการใช้ภาษาในการลำพญาได้อย่างชัดเจน ในแต่ละการสาธิตการลำพญานักเรียนมีความตั้งใจและพยายามในการฝึกลำพญาและช่วยเหลือกันในกลุ่มส่งผลให้เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมพอดีกับที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ดำเนินการทดลองโดยทดสอบก่อนเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้และเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำการทดสอบหลังเรียน และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนจากการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร

เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด คะแนนเฉลี่ยร้อยละของแบบฝึกหัดแต่ละครั้งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกหน่วยการเรียนรู้ ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 นักเรียนทำคะแนนเฉลี่ยได้สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.6 แต่ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 และ 3 นักเรียนทำคะแนนเฉลี่ยได้น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.00 ทั้งนี้เนื่องจากเป็นสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการฝึกการออกเสียงตามทำนอง(การลำพญาประกอบดนตรี) ซึ่งเป็นการปฏิบัติการลำพญาผู้เรียนจำเป็นต้องได้ศึกษาจากวิทยากรท้องถิ่นซึ่งมีความชำนาญ ได้เห็นการสาธิตการลำพญาประกอบจังหวะและแสดงท่าทางประกอบ ดังนั้นการได้เรียนรู้จากวิทยากรท้องถิ่นโดยตรงทำให้นักเรียนมีความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติการออกเสียง(การลำพญาประกอบดนตรี)ได้อย่างถูกต้อง ส่วนการประเมินผลจากการนำเสนอผลงาน นักเรียนมีความเข้าใจในรูปแบบของการแสดงพื้นบ้านลำพญาตำนานมุกดาหารและนักเรียนส่วนใหญ่สามารถลำพญาและแสดงท่าทางประกอบจังหวะได้ดีตามพื้นฐานการแสดงและ

เคลื่อนไหวของนักเรียนแต่ละบุคคล ซึ่งผู้วิจัยได้ แลเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้ สาธิตการออกเสียง(การลำผญาประกอบดนตรี) และคอยให้คำแนะนำ และผู้วิจัยได้สาธิตทำรำประกอบการลำผญาในแต่ละท่า เพื่อให้นักเรียนเข้าใจท่ารำที่ถูกต้อง จึงส่งผลให้เมื่อนักเรียนปฏิบัติตามวิทยากรท้องถิ่นและผู้วิจัย ทำให้ปฏิบัติท่ารำได้อย่างถูกต้อง สวยงาม และจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นักเรียนที่ผ่านการเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำผญาตำนานมุกดาหาร นักเรียนทำคะแนนเฉลี่ยได้ร้อยละ 81.18 นักเรียนร้อยละ 100.00 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนผ่านเกณฑ์ แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า นักเรียนทำคะแนนทดสอบหลังเรียนได้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่าการลำผญานั้นเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวนักเรียน ได้เรียนรู้การแสดงพื้นบ้านของท้องถิ่น และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติจริง

จากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากที่ได้เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำผญา ตำนานมุกดาหาร นักเรียนให้ความคิดเห็นว่ารู้สึกภาคภูมิใจในการแสดงพื้นบ้านของตนเอง นักเรียนเรียนมีความรู้เรื่องการแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำผญาเพิ่มขึ้น และต้องการให้มีการนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องอื่น ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอีก เพราะจะได้ฝึกปฏิบัติเพื่อใช้แสดงในโอกาสอื่นต่อไป การที่นักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องใกล้ตัวที่มีสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความรักในท้องถิ่น เห็นคุณค่าความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์เช่นเดียวกับผลการวิจัยของฉัฐญาพร ดอกจันทร์ ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนในการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเรอมนั้นเร มีความภูมิใจในศิลปะการแสดงพื้นบ้านท้องถิ่นตนเอง มีความรู้เกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านเรอมนั้นเรเพิ่มขึ้น สามารถแสดงการแสดงพื้นบ้านเรอมนั้นเรได้ และมีความคิดเห็นว่าการจัดการให้มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องอื่นๆ จึงเห็นควรนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเรอมนั้นเรมาจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนได้ (ฉัฐญาพร ดอกจันทร์, 2555: บทคัดย่อ)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำผญา ตำนานมุกดาหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่อง การแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำผญา ตำนานมุกดาหาร เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความรักในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของการแสดงพื้นบ้านในท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์และเผยแพร่ต่อไป มีระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน 20 ชั่วโมง ซึ่งการที่จะให้นักเรียนเกิดความรัก ความภูมิใจ เห็นคุณค่าของการแสดงพื้นบ้านในท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง จนนำไปสู่การอนุรักษ์และสืบทอดนั้น อาจจะต้องใช้ระยะเวลาที่มากกว่านี้ เพราะฉะนั้นเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรสนับสนุนและ

ส่งเสริมให้เยาวชนในชุมชนได้ศึกษาการเรียนรู้ เรื่อง การแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำพญา ดำนันทมุกดาหาร อย่างต่อเนื่อง โดยครูในโรงเรียนในพื้นที่สามารถนำไปจัดการเรียนการสอน ในรายวิชาที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าของการแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำพญา ดำนันทมุกดาหาร ซึ่งจะนำไปสู่การอนุรักษ์ สืบทอดให้ยังคงอยู่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนต่อไป ดังที่ กูดแมน ได้กล่าวว่า การพัฒนาและการใช้หลักสูตรเป็นเรื่องที่ซับซ้อนเกินกว่าผู้ใดผู้หนึ่งจะสามารถดำเนินการได้แต่เพียงลำพังจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย กูดแมน (Goodman. 1982)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปใช้

สถานศึกษาในจังหวัดมุกดาหารสามารถนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง การแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำพญา ดำนันทมุกดาหาร ไปเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา ที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองหรือเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในด้านการแสดงพื้นบ้านอื่น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนและชุมชน
2. ควรมีการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และผู้เรียนในระดับช่วงชั้นอื่น ๆ
3. ควรมีการติดตามความคืบหน้าและผลการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นหลังจากสิ้นสุดการวิจัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ. (2544). *วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดมุกดาหาร*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- มนัฒ ชาติทอง. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น*. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์
- ฐานิยา คล้ายทอง. (2551). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง การเสริมสร้างความสามัคคีและสันติสุข สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3*. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐญาพร ดอกจันทร์. (2555). *การพัฒนาหลักสูตร เรื่องการแสดงพื้นบ้านเรือมอันเร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 : โรงเรียนหนองไผ่ “สุรวิตยาคม” จังหวัดสุรินทร์*. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทองลา สกุลไทย. (2557, 16 มกราคม). สัมภาษณ์โดย ชินดา เชื้อสกุล ที่บ้านเลขที่ 10 หมู่ 1 บ้านนาม่วง ตำบลคอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร 49110.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2553). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พริน.
- ปิติ แสนโคตร. (ม.ป.ป.). *ผญาอ้อยหัวคอนตาล*. สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสานเล่ม 8.
- ยูภาภรณ์ สารจันทร์. (2548). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การย้อมสีผ้าไหมแพรวาด้วยวัสดุธรรมชาติ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กรณีศึกษา: โรงเรียนเนินยางประชาสามัคคี จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่งนภา นุตาวงค์ และคณะ. (2553). *รายงานการวิจัยนำร่องการใช้หลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- วรรณัน ปรีเปรม. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง หัตถกรรมจากกะลามะพร้าวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล 1 (เยี่ยมเกษสุวรรณ) อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ*. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

- สินีนาฏ ทองวัฒนา. (2555). การพัฒนาหลักสูตร เรื่องหางหงส์ ชงตะขาบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 : โรงเรียนชุมชนวัดไก่อี๋ย จังหวัดปทุมธานี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิริกานต์ เทียงพิมล. (2546). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สิ่งประดิษฐ์จากแป้งสาลี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- สิทธิศักดิ์ สุวรรณเก. (2556, 23 ตุลาคม). สัมภาษณ์โดย ชินดา เชียสกุล ที่บ้านเลขที่ 185 หมู่ 3 บ้านดอนตาล ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร 49110.
- เสถียร จันทิมาธร. (2557, 16 มกราคม). สัมภาษณ์โดย ชินดา เชียสกุล ที่บ้านเลขที่ 62 หมู่ 6 บ้านนาม่วง ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร 49110.
- สุระ อุณวงศ์. (ม.ป.ป.) ผญา. มุกดาหาร: ขงสวัสดิ์อินเตอร์กรุป.
- เหรียญ มีทรัพย์. (2557, 16 มกราคม). สัมภาษณ์โดย ชินดา เชียสกุล ที่บ้านเลขที่ 40 หมู่ 3 บ้านนาม่วง ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร 49110.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร เครื่องแต่งกาย

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้าน

ฟ้อนลำผญาตำนานมุกดาหาร

ความหมายของคำผญา คำผญา เป็นภาษาของชนชาวไทยอีสานและชนชาวลาว ที่อาศัยอยู่ตามสองฝั่งแม่น้ำโขง มีความหมายตรงกับคำ “ปัญญา” หรือ “ปรัชญา” คำผญามาจากคำ ปัญญา ด้วยภาษาไทยอีสาน ใช้อักษร “ผ” แทนอักษร “ป” เสมอ เช่นเปรต อีสานใช้ ผศ. โปรต อีสานใช้ โผศ, ปัญญา อีสานใช้ ผญา คำว่า ผญา จึงหมายถึง ความรอบรู้ ไหวพริบ สติปัญญาและความเฉลียวฉลาดปราดเปรื่อง (คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ. 2544: 198)

ลำผญาข่อยหัวดอนตาล หมายถึง การนำเอาบทผญามาใช้เป็นทำนองคล้องจองสละสลบด้วยท่วงทำนองเฉพาะถิ่นของอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร เป็นการขับลำประกอบดนตรี คือ แคน ซึ่ง (หรือพิณ) โดยได้ปรับปรุงท่วงทำนองจากการลำแบบเนิบช้า และนั่งลำกับพื้นมาเป็นพื้นลำประกอบดนตรีที่มีจังหวะเร็วครึกครื้นขึ้น และลูกขึ้นฟ้อนตามทำนองทำให้เกิดความนิยมของคนทั่วไป

กลอนลำผญาข่อย บทหนึ่งมีอยู่ ๔ บรรค บรรคหนึ่งมี ๔ จังหวะ ซึ่งหากจะคิดเป็นคำหรือพยางค์แล้ว บรรคหนึ่งๆจะมีจำนวนระหว่าง ๗-๑๒ พยางค์ มีสัมผัสคล้องจอง มีเสียงหนักเบา มีความสละสลวยในถ้อยคำและมีความงามทางวรรณศิลป์ ดังตัวอย่าง

บัดนี้ จำเอนคือนั้นพวกเจ้าน้อยหนุ่มชุมสตรี
 จำให้คือนั้นกองวัตรหมู่ผู้หญิงควรรู้
 ตาหวาน สัพพัญญูเพิ่นสอนไว้เฝ้าเฝ้าให้จำจื้อ
 ถือเป็นแบบเบื่องเมื่อหน้าแนวนั้นต่อไป

กลอนลำผญาข่อยหัวดอนตาลยังประกอบด้วยคำสร้อยคำเสริมด้วย ทั้งนี้เพื่อความไพเราะสละสลวย และสมบูรณ์ทางด้านเนื้อหา การสอดแทรกคำสร้อย คำเสริมเข้าไป หรือบางครั้งก็ย้าคำเสริมเป็นคำสร้อย การใช้คำสร้อย คำเสริมนั้น ต้องแล้วแต่คำในกลอนจะจบลงด้วยเสียงใด ซึ่งคำสร้อยคำเสริมบางคำก็ไม่มี ความหมาย เพียงแต่ต้องการความไพเราะเท่านั้น

ตัวอย่างกลอนลำที่มีคำสร้อย คำเสริม

ใหม่ๆล่าวา่แก้มใหม่ๆสมัยไทยเจริญเอย มั่นบ่ใหม่ตั้งแต่แก้มเมืองบ้านกะใหม่่นา บัดนี้ เหลียวเห็นฟ้าสว่างแจ้ง แสงส่องเมืองไทยหยั่งกะไสแววาวเปรียบดังดาวเทิงฟ้าเดี๋ยวนี้นี้เป็นห้วงน่านนั้นแม่ป้าอาวอาและคุณแม่นอนแต่เอนเฝ้าแต่บ้าน หลานน้อยผัด จองแหวลฯ (ผสมหอม สกุดไทย. “ผญาข่อยหัวดอนตาล”. สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสานเล่ม 8. หน้า 2733)

คำที่ใช้เสริมนั้นจะมีสองพยางค์ เช่น คำว่า ใหม่ๆ บัดนี้ เดี่ยวนี้ คนงาม คึงบาง ฯลฯ เป็นคำที่ไม่เน้นความหมายต้องการความสละสลวยในการลำเท่านั้นและคำเสริมจะเพิ่มเข้ามาเมื่อจบสองวรรคทุกตอนไป กลอนลำผญาย่อหัวคอนตาลจะมีลักษณะเหมือนกลอนเขื่อนหรือโคลงสาร และเวลาลำบางครั้งถ้ากลอนลำเป็นเรื่องสนุกสนานทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ร่วมก็อาจจะร้องคำสร้อย หรือร้องคำสร้อยว่า (เอ๋ย ย่าๆ)

ที่มาของคำผญา คำผญา มีมานานกว่า 300 ปี เกิดตามวิถีของสังคม ชาวไทยอีสานและชาวลาว ที่อาศัยอยู่ในแถบสองฝั่งแม่น้ำโขง เป็นสังคมในชุมชนที่มีความสงบสุขด้วยมีถิ่นที่อยู่อาศัยในดินแดนที่มีแต่ความอุดมสมบูรณ์ ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ในป่ามีพืชพรรณและสัตว์นานาชนิด ใช้เป็นอาหาร มีเพียงพอกับการดำรงชีวิตประจำวัน วิถีชีวิตที่สงบสุขคนสองฝั่งแม่น้ำโขง จึงมีเอกลักษณ์วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงาม มีอรัญสยไมตรีที่ดีงามและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เมื่อพบกันมีปฏิสันถารไต่ถามทุกข์สุขด้วยคำผญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนุ่มสาว ยังนิยมใช้คำผญา เป็นปฏิสันถารเกี่ยวพาราสีกันอีกด้วย คำผญาจะใช้พูดจาได้ทุกโอกาส (คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ. 2544: 198-199)

พัฒนาการของคำผญา ได้มีการพัฒนาไปตามยุคสมัย เริ่มแรก คำผญาใช้เป็นคำปฏิสันถารถามข่าวทุกข์สุขกันและสร้างสันถไมตรีต่อกัน โดยเฉพาะหนุ่มสาวจะใช้คำผญาเกี่ยวพาราสีโต้ตอบกันเรียกว่า จ่ายคำผญา ต่อมาจ่ายคำผญาได้พัฒนาเป็นกิจกรรมนันทนาการ ประกอบด้วยนาฏศิลป์และดนตรี โดยเฉพาะดนตรีนั้น ใช้ แคน กอง ฉิ่ง ฉาบเป็นหลัก และเรียกกิจกรรมนันทนาการนี้ว่า “ลำผญา” จากการจ่ายคำผญาโดยการพูดจาคนต่อคน พัฒนามาเป็นจ่ายคำผญาเป็นหมู่คณะ และในที่สุดได้พัฒนามาเป็นหมอลำหมู่หรือหมอลำซิ่งในกาลปัจจุบัน (คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ. 2544:199)

ประเภทของคำผญา

คำผญา แบ่งได้เป็น 5 ประเภท คือ

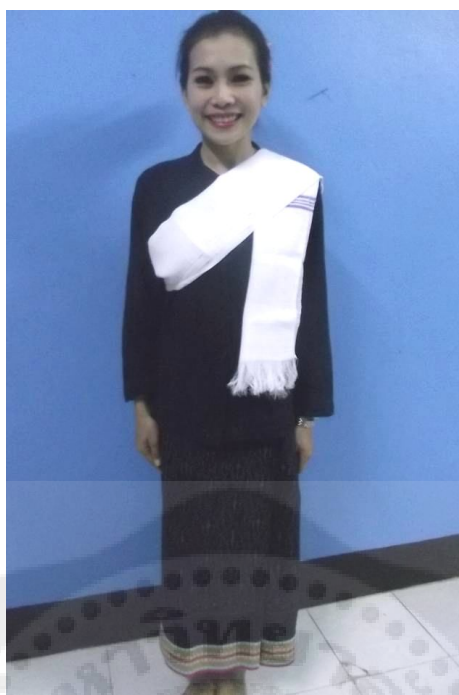
1. คำผญาคำสอน
2. คำผญาปริศนา
3. คำผญาภายิต
4. คำผญาเกี่ยวพาราสีทั่วไป
5. คำผญาเกี่ยวพาราสีของหนุ่มสาว

ภาพประกอบ 1 การแสดงคำพญา

ภาพประกอบ 2 การแต่งกายด้านหน้าชาย

ภาพประกอบ 3 การแต่งกายด้านหน้าหญิง

ภาพประกอบ 4 การแต่งกายด้านหลังชาย

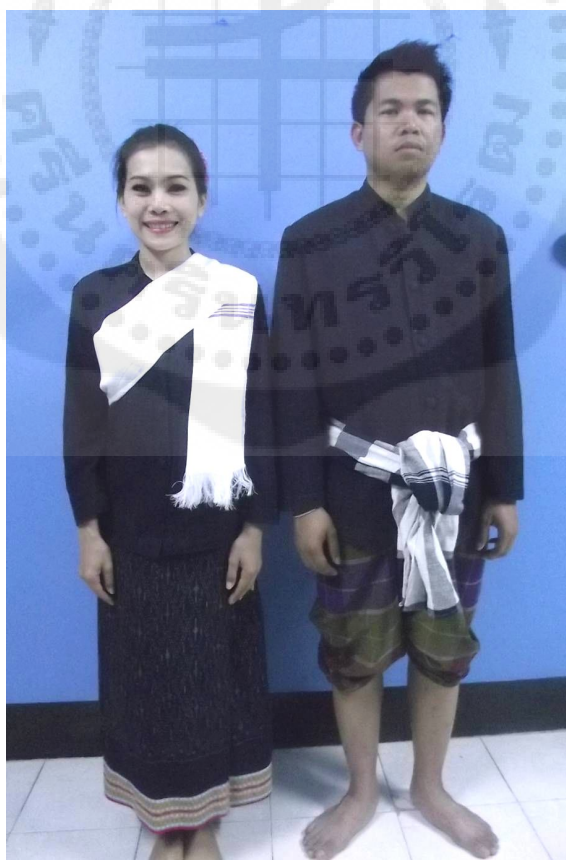
ภาพประกอบ 5 การแต่งกายด้านหลังหญิง

ภาพประกอบ 6 การแต่งกายด้านข้างชาย

ภาพประกอบ 7 การแต่งกายด้านข้างหญิง

ภาพประกอบ 8 ภาพการแต่งกายหญิง – ชาย

ภาพประกอบ 9 ท่ารำ (ฟ้อนตำ) ข้างซ้าย

ภาพประกอบ 10 ท่ารำ (ฟ้อนตำ) ข้างขวา

ภาพประกอบ 11 ท่ารำ (ฟ้อนสูง)

ภาพประกอบ 12 ท่ารำ (ฟ้อนสูง)

ภาพประกอบ 13 ทำรำ (เสื่อเข้าเหล่า)

ภาพประกอบ 14 ท่ารำ (เสื้อออกเหล้า)

ภาคผนวก ข

หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลในการวิจัย

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ 0519.12/ 43 ๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๗ มกราคม 2557

โรงเรียนชุมชนคอนตาด	
เลขที่	๒๑ ๐๘
วันที่	๑๖ ๑๖ ๒๕๕๗
เวลา	12.00
☐ กลุ่มบริหาร	☒ กลุ่มบุคลากร
☐ กลุ่มแผนและงบประมาณ	☐ กลุ่มงานอื่น ๆ

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนคอนตาด

เนื่องด้วย นางสาวจินดา เขียวสกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านพืชน้ำผืนน้ำตามานมูกดาหาร” โดยมี อาจารย์ ดร.อิทธิพร วิจิตสถิตรัตน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ นางสาวสุภารัตน์ ประทุมลี และ นางมฤดี ศรีลาศักดิ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบวัดผลสัมฤทธิ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวจินดา เขียวสกุล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

เรียน ผอ.รร. ชุมชนคอนตาด

ผอ.รร. ม.ศรีนครินทรวิโรฒ

แจ้งเชิญบุคลากร เป็นที่ปรึกษาตรวจสอบ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วัดผลสัมฤทธิ์. ของนักศึกษา สาขา-ศ. วิชา วิชาที่บัณฑิตวิทยาลัย

เรียนทางไปรษณีย์

๑๕๑๖๗

- รอยยิ้ม / น. (๑๖/๑๖)

16/1/57

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 083-058-3446

ที่ ศธ 0519.12/439

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ-10110

๖๖ มกราคม 2557

โรงเรียนชุมชนดอนตาล

เลขที่ 124, 67

วันที่ 6 เดือน ๖ ปี ๖7

เวลา 12.00 น.

□ กลุ่มวิชา

□ กลุ่มบุคลากร

□ งบประมาณและแผนงาน

□ กลุ่มงาน

เรื่อง ขออนุญาตขอทราบข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนดอนตาล

เนื่องด้วย นางสาวจินดา เขียวสกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร” โดยมี อาจารย์ ดร.อิทธิพร วิจิตสถิตรัตน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้สถานที่ เพื่อใช้แบบสอบถาม และแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อสอบ กับนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 1 ห้องเรียน ในระหว่างเดือน ธันวาคม 2556 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2557

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตขอให้ นางสาวจินดา เขียวสกุล ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ไว้ที่ ๓๐.ธ.ร. จ.นครราชสีมา

ลงนาม ผ.ส.ร.นครราชสีมา ขออนุญาต

ผ.ส.ร.นครราชสีมา

รศ. น.ศ. นครราชสีมา

ไว้ที่ ๓๐.ธ.ร. จ.นครราชสีมา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๓๐.ธ.ร.

- 12/๓๐/๒๕๕๖

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 083-058-3446

ที่ ศธ 0519.12/ 429

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๗ มกราคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนคอนตาล

โรงเรียนชุมชนคอนตาล	
เลขที่ ๒๑	๐๗
วันที่ ๕	เดือน ๑๒
ปี ๒๕๕๗	
เวลา ๑๒.๐๐	
☐ ลงนาม	☒ ลงนาม
☐ ลงนามและลงนาม	☐ ลงนาม

เนื่องด้วย นางสาวจินดา เขียวสกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำผญาตำนานมุกดาหาร” โดยมี อาจารย์ ดร.อิทธิพร วิจิตสถิตรัตน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพุดมพันธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ นางสุกัญญา พงคะชา นางลดาวัลย์ ปั่นด้อย นางกาญจนา บุรณะกิจ และ นางภัทรธิดา อินพรมมา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินความสอดคล้องจุดประสงค์กับข้อสอบ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวจินดา เขียวสกุล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อ.ร.ร. ๐๕.๐๖.๐๗.๐๘.๐๙.๑๐.๑๑.๑๒.๑๓.๑๔.๑๕.๑๖.๑๗.๑๘.๑๙.๒๐.๒๑.๒๒.๒๓.๒๔.๒๕.๒๖.๒๗.๒๘.๒๙.๓๐.๓๑.๓๒.๓๓.๓๔.๓๕.๓๖.๓๗.๓๘.๓๙.๔๐.๔๑.๔๒.๔๓.๔๔.๔๕.๔๖.๔๗.๔๘.๔๙.๕๐.๕๑.๕๒.๕๓.๕๔.๕๕.๕๖.๕๗.๕๘.๕๙.๖๐.๖๑.๖๒.๖๓.๖๔.๖๕.๖๖.๖๗.๖๘.๖๙.๗๐.๗๑.๗๒.๗๓.๗๔.๗๕.๗๖.๗๗.๗๘.๗๙.๘๐.๘๑.๘๒.๘๓.๘๔.๘๕.๘๖.๘๗.๘๘.๘๙.๙๐.๙๑.๙๒.๙๓.๙๔.๙๕.๙๖.๙๗.๙๘.๙๙.๑๐๐.

คณบดี ม.ศรีนครินทรวิโรฒ แขวงฉะ

บุคลากร นักบริหาร ๕๐/๖๐/๗๐/๘๐/๙๐/๑๐๐

ขอเรียนความสอดคล้องจุดประสงค์กับข้อสอบ. ๖๐/๗๐/๘๐/๙๐/๑๐๐

อ.พ. นางสุกัญญา , นางลดาวัลย์ , นางกาญจนา ,

นางภัทรธิดา

๒๕๕๗/๑๒/๑๗

๒๕๕๗/๑๒/๑๗

๒๕๕๗/๑๒/๑๗

๒๕๕๗/๑๒/๑๗

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 083-058-3446

ที่ ศธ 0519.12/43 |

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

755301937719614910

๒๗ มกราคม ๒๕๕๗ ๑๒๓ / ๕๗

12.00.

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนดอนตาล

เนื่องด้วย นางสาวชินตา เชียสกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
 เรื่อง การแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำญาต่านามุกดาหาร” โดยมี อาจารย์ ดร.อิพัชร วิจิตสถิตรัตน์ และ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย
 ขอเรียนเชิญ นางสม่อง อุ่นเมือง และ นางนริสรา ขาวทอง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแผนการจัดการเรียนรู้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้
นางสาวซินดา เขียสกุล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

15000 NO. 55. 7256000000

ขอแสดงความนับถือ

အလယ်က အ.အိန္ဒိယနိုင်ငံတော်

เขียนตาม เป็นภาพจากภาพจริงแนวจิตนาการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

ឧបករណ៍កាត់ដី ១ គ្រឿង.

คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

1. 24 31 6 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100

କମ୍ପାଣୀ.

- $\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial v} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}$

$\frac{1}{\sqrt{2}}(\psi_0 + \psi_1)$

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 083-058-3446

ภาคผนวก ค

- แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
- แบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
- แผนการจัดการเรียนรู้

**แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร**

1. จากการที่มีการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญา ตำนานมุกดาหาร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนคิดว่าตัวนักเรียนเองมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนคิดว่าหลังจากที่เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญา ตำนานมุกดาหาร นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านเพิ่มมากขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนต้องการให้มีการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในเรื่องอื่นๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร

คำชี้แจง แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยมีจุดประสงค์ให้ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหารว่ามีความเหมาะสมและความสอดคล้องเพียงใด

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อ	ตัวชี้วัด/รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	กำหนดตัวชี้วัดชัดเจน					
2	สอดคล้องกับเนื้อหา					
3	ระบุพฤติกรรมได้ชัดเจน					
4	เนื้อหา					
5	สอดคล้องกับตัวชี้วัด					
6	เนื้อหาเหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น					
7	เนื้อเรื่องให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน					
8	ตรงตามเนื้อหาวิชา					
9	สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับตัวชี้วัด					
10	สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
11	สาระของเรื่องมีประโยชน์ต่อผู้เรียน					
12	เรียบเรียงเนื้อหาได้ดี					
13	สำนวนภาษาเหมาะสมกับผู้เรียน					
14	มีความยากง่ายพอเหมาะ					

ข้อ	ตัวชี้วัด/รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
15	มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน					
16	เนื้อหามีความถูกต้องและเป็นจริง					
17	การนำเสนอกระบวนการเรียนรู้					
18	สอดคล้องกับเนื้อหา					
19	จัดกิจกรรมเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
20	กิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอน					
21	สร้างความสนใจของผู้เรียน					
22	เหมาะสมกับเวลา					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ

ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ตำแหน่ง.....

มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ตัวชี้วัด

มฐ.ศ 3.2 ป.5/1 เปรียบเทียบการแสดงประเภทต่างๆ ของไทยในแต่ละท้องถิ่น

มฐ.ศ 3.2 ป.5/2 ระบุหรือแสดงนาฏศิลป์ นาฏศิลป์พื้นบ้านที่สะท้อนถึงวัฒนธรรม และประเพณี

คำอธิบายรายวิชา

คำอธิบายรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม

รายวิชา การแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

จำนวน 20 ชั่วโมง

การศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร การอ่านกลอนลำพญา การฝึกออกเสียงตามทำนอง(การลำพญาประกอบจังหวะดนตรี) การแสดงท่าทางประกอบการลำพญา และสามารถแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหารได้

เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความเป็นมาและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำพญาตำนานมุกดาหาร เห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม สืบทอดการแสดงพื้นบ้านที่ควรอนุรักษ์และเผยแพร่ต่อไป

หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้	เวลา
1.	ก่อนเรียน ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของลำพญา การอ่านกลอนลำพญา	2 ชั่วโมง
2.	การฝึกร้องเสียงตามทำนอง(การลำพญา	4 ชั่วโมง
3.	ประกอบจังหวะดนตรี) การแสดงท่าทางประกอบการลำพญา	6 ชั่วโมง
4.	การนำเสนอผลงาน	7 ชั่วโมง
5.	หลังเรียน	1 ชั่วโมง
	รวม	20 ชั่วโมง

แผนการสอนครั้งที่ 1

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ฟ้อนลำพญา ตำนานมุกดาหาร

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง ฟ้อนลำพญา

จำนวนเวลา 20 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของลำพญา

จำนวนเวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การนำเอาความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพและความเป็นอยู่ในท้องถิ่น โดยผู้เรียนสามารถสืบทอดตามภูมิปัญญาให้คงอยู่ต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนสามารถบอกประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการลำพญา
2. อธิบายความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำพญาได้

สาระการเรียนรู้

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำพญา

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนารูปแบบการแสดงประเภทต่างๆรวมทั้งลักษณะของการแสดงพื้นบ้าน ฟ้อนลำพญา
2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นสอน

1. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านที่มีอยู่ในจังหวัดมุกดาหาร
2. ครูให้นักเรียนศึกษาจากใบความรู้ เรื่องการแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำพญา
3. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำพญา หลังจากนั้นครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มไปศึกษาจากใบความรู้เรื่องประวัติความเป็นมาของการแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำพญา และให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น

4. ครูอธิบายเรื่องประวัติความเป็นมา และความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำผญาเพิ่มเติมว่ามีประวัติความเป็นมาอย่างไร แล้วให้นักเรียนบันทึกลงสมุด

5. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปทเรียนประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านฟ้อนลำผญา

การวัดและประเมินผล

1. การสังเกต

1.1 พฤติกรรมระหว่างเรียน

1.2 การมีส่วนร่วมเวลาซักถาม และตอบปัญหา

1.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

2. การตรวจผลงาน

2.1 แบบฝึกหัด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีความรับผิดชอบ

2. ใฝ่เรียนรู้

3. มุ่งมั่นในการทำงาน

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้

2. วิทียากร

3. รูปภาพหรือวีดิทัศน์เกี่ยวกับฟ้อนลำผญา

4. การสังเกตสถานที่จริง

แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

1. ห้องสมุด

2. ศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น

3. ชุมชน

4. วิทียากร

แผนการสอนครั้งที่ 2

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ฟ้อนลำผญา ตำนานมุกดาหาร

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง ฟ้อนลำผญา

จำนวนเวลา 20 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านกลอนลำผญา

จำนวนเวลา 4 ชั่วโมง

สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การนำเอาความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพและความเป็นอยู่ในท้องถิ่น โดยผู้เรียนสามารถสืบทอดตามภูมิปัญญาให้คงอยู่ต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอ่านกลอนลำผญาได้
2. นักเรียนสามารถนำศิลปะการแสดงลำผญาไปเผยแพร่แก่ผู้เรียนด้วยกันได้

สาระการเรียนรู้

การอ่านกลอนลำผญา

กระบวนการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับรูปแบบของการอ่านกลอนประเภทต่างๆ พร้อมทั้งอภิปรายความเหมือนและความแตกต่างของกลอนแต่ละประเภท
2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นสอน

1. ครูนำกลอนลำผญา กลอนบูชาครู กลอนถามข่าวบ้าน มาอ่านให้นักเรียนฟังและให้นักเรียนอ่านตามครู
2. ให้นักเรียนฝึกอ่านกลอนลำผญาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยอ่านเป็นสำเนียงพื้นบ้าน
3. ให้นักเรียนอ่านกลอนลำผญาพร้อมกันทั้งห้อง

4. ครูนำแผ่น VCD การลำพญาในกลอนนุชาครู และกลอนตามข่าวบ้าน มาให้นักเรียนดูและฟังพร้อมกับปรบมือตามจังหวะ ให้นักเรียนฝึกอ่านกลอนลำพญาในเวลาว่าง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนการอ่านกลอนลำพญา

การวัดและประเมินผล

1. การสังเกต
 - 1.1 พฤติกรรมระหว่างเรียน
 - 1.2 การมีส่วนร่วมเวลาซักถาม และตอบปัญหา
 - 1.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีความรับผิดชอบ
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

สื่อการเรียนรู้

1. วิทยากร
2. รูปภาพหรือVCDเกี่ยวกับฟ้อนลำพญา

แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

1. ศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น
2. วิทยากรท้องถิ่น

แผนการสอนครั้งที่ 3

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ฝอนลำผญา ตำนานมุกดาหาร

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง ฝอนลำผญา

จำนวนเวลา 20 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การฝึกออกเสียง ทำนอง การลำผญาประกอบจังหวะดนตรี

จำนวนเวลา 6 ชั่วโมง

สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การนำเอาความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพและความเป็นอยู่ในท้องถิ่น โดยผู้เรียนสามารถสืบทอดตามภูมิปัญญาให้คงอยู่ต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถฟังและออกเสียงการลำผญาตามทำนองและจังหวะดนตรี
2. นักเรียนสามารถนำศิลปะการแสดงลำผญาไปเผยแพร่แก่ผู้เรียนด้วยกันได้

สาระการเรียนรู้

การฝึกออกเสียง ทำนอง การลำผญาประกอบจังหวะดนตรี

กระบวนการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

นักเรียนและครูร่วมกันทบทวนการอ่านกลอนลำผญา

ขั้นตอน

1. ครูนำนักเรียนฝึกออกเสียงการลำผญาประกอบจังหวะดนตรี คือ กลอง ฉิ่ง ฉาบ ครูนำแผ่น VCD การลำผญามาเปิดให้นักเรียนดู และให้นักเรียนสังเกตการณ์ขึ้นจังหวะการลำผญาในแต่ละวรรค โดยให้นักเรียนดูกลอนลำผญาประกอบทุกชั่วโมงที่เรียน
2. นำนักเรียนตัวอย่างรุ่นพี่มาลำผญาในแต่ละกลอนให้รุ่นน้องฟัง
3. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยให้นักเรียนฝึกออกเสียงทำนองการลำผญาตามตามจังหวะ ฉิ่ง กลอง ฉาบ

4. ให้นักเรียนทุกคนออกเสียงทำนองการลำผญาพร้อมกันทั้งห้อง โดยเน้นให้ถูกต้องตามอัตราจังหวะดนตรี

5. ให้นักเรียนท่องกลอนลำผญาให้ได้อย่างน้อยคนละ 2 กลอน และให้ท่องเป็นการบ้านในเวลาว่างหรือหลังเลิกเรียน

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนการฝึกออกเสียง ทำนอง การลำผญาประกอบจังหวะดนตรี

การวัดและประเมินผล

1. การสังเกต
 - 1.1 พฤติกรรมระหว่างเรียน
 - 1.2 การมีส่วนร่วมเวลาซักถาม และตอบปัญหา
 - 1.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีความรับผิดชอบ
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

สื่อการเรียนรู้

1. วิธยากร
2. นักเรียนรุ่นพี่
3. VCD เกี่ยวกับกลอนลำผญา

แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

1. ศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น
2. วิธยากรท้องถิ่น

แผนการสอนครั้งที่ 4

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ฟ้อนลำพญา ตำนานมุกดาหาร

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

เรื่อง ฟ้อนลำพญา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การแสดงท่าทางประกอบการลำพญา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

จำนวนเวลา 20 ชั่วโมง

จำนวนเวลา 7 ชั่วโมง

สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การนำเอาความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับกับสภาพและความเป็นอยู่ในท้องถิ่น โดยผู้เรียนสามารถสืบทอดตามภูมิปัญญาให้คงอยู่ต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถแสดงลีลาท่าทางประกอบการลำพญาได้
2. นักเรียนสามารถนำศิลปะการแสดงลำพญาไปเผยแพร่ได้

สาระการเรียนรู้

การแสดงท่าทางประกอบการลำพญา

กระบวนการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

นักเรียนและครูร่วมกันทบทวนการอ่านและท่องกลอนลำพญา

ขั้นตอน

1. ครูให้นักเรียนอาสาสมัคร 1 คน ออกมาแสดงการลำพญาโดยใช้ดนตรีประกอบ
2. ครูให้นักเรียนศึกษาท่าทางการรำประกอบการลำพญา จากนักเรียนรุ่นพี่และให้ดูจาก VCD ที่มีการแสดงจริงตามโอกาสต่างๆ โดยมีครูคอยแนะนำการใช้ท่าทางประกอบการลำพญา ได้แก่ การตั้งวง การจีบ การสะบัดมือ เป็นต้น
3. ครูสาธิตท่าการลำพญาที่ถูกต้อง ให้นักเรียนปฏิบัติตามทีละท่า
4. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ฝึกหัดท่ารำประกอบการลำพญา

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันทบทวนทำทางประกอบการลำพญา

การวัดและประเมินผล

1. การสังเกต
 - 1.1 พฤติกรรมระหว่างเรียน
 - 1.2 การมีส่วนร่วมเวลาซักถาม และตอบปัญหา
 - 1.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีความรับผิดชอบ
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

สื่อการเรียนรู้

1. วิทยาการ
2. นักเรียนรุ่นพี่
3. VCD เกี่ยวกับการแสดงลำพญา

แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

1. ศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น
2. วิทยาการท้องถิ่น

ภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวจินดา เชื้อสกุล
วันเดือนปีเกิด	14 พฤษภาคม 2530
สถานที่เกิด	จังหวัดมุกดาหาร
ที่อยู่ปัจจุบัน	หมู่บ้าน เพอร์เฟก พาร์ค บางบัวทอง 123/373 หมู่ 13 ตำบลบางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 11110

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2544	ประถมศึกษา จาก โรงเรียนมุกดาลัย จังหวัดมุกดาหาร
พ.ศ. 2549	มัธยมศึกษา จาก วิทยาลัยนาฏศิลปปะกาพสินธุ์
พ.ศ. 2552	ปริญญาตรี ศิลปะการแสดง-นาฏศิลป์ (ศป.บ.) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2558	ปริญญาโท ศิลปศึกษา (กศ.ม.) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ